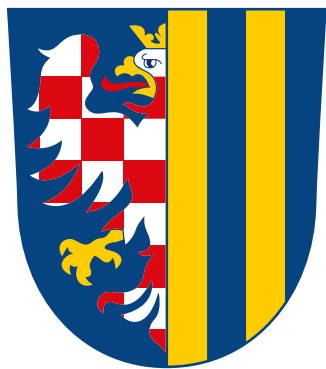

ZPRAVODAJ Veverská Bítýška

ZÁŘÍ 2024

Vážené spoluobčané, sousedé, vítám vás u dalšího čísla našeho zpravodaje. Dne 24. června proběhlo zasedání zastupitelstva, jehož kompletní zápis je k dispozici na webových stránkách města www.veverskabityska.cz. Pro snadnější přístup si jej můžete také stáhnout pomocí přiloženého QR kódu.

V letních měsících se v našem městě uskutečnily tři velké společenské akce – Hurá Prázdniny, Svatojakubské hody a Dny města. Tyto akce přinesly spoustu radosti a příležitostí k setkání s přáteli a sousedy. Děkuji všem organizátorům, účastníkům i dobrovolníkům za skvělou atmosféru a spolupráci. Více o těchto akcích se dočtete na následujících stránkách.

Letošní léto bylo také ve znamení údržby a oprav na budovách naší školy a školky. Celkové náklady na tyto práce přesáhly 2 miliony korun a zahrnovaly například

opravy střechy na hlavní budově, výměnu oken u malé tělocvičny, úpravy vnitřních prostor a zcela nové oplocení kolem budovy mateřské a základní školy na ulici Zábíteší. Věřím, že tyto investice přispějí k lepšímu prostředí pro naše děti i učitele.

Během letních prázdnin byla také dokončena rekonstrukce vozovky části ulic Pod Horkou a Nádražní, včetně výstavby splaškové a dešťové kanalizace.

Vážené sousedé, přeji vám všem hezký zbytek léta a těším se na další setkání při různých příležitostech v našem krásném městě.

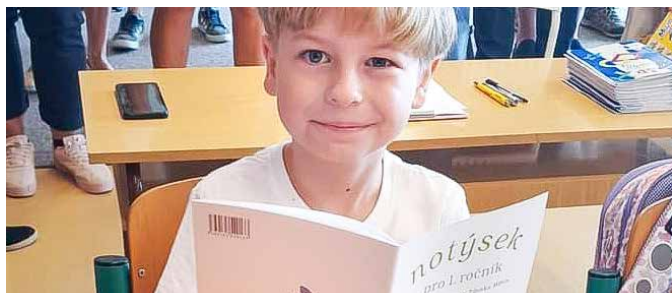
S přáním všeho dobrého
Ing. Lukáš Zavadil, starosta

Dny města 2024

Fotogalerie z letošního ročníku

> strana 6

Slavnostní zahájení školního roku

Základní škola Veverská Bítýška

> strana 8

Jakubské hody 2024

Oslava svátku svatého Jakuba

> strana 11

Domovní čísla v našem městě

Historie čísel popisných a orientačních > strana 17

Popis probíhajících akcí Silnice a chodníky

Jednání s ředitelem Správy a údržby silnic Jihomoravského kraje – Opravy a plány pro naše město

Rád bych vás informoval o aktuálních jednáních se Správou a údržbou silnic Jihomoravského kraje (SÚS). SÚS se zaměřuje na opravu a údržbu komunikací, které jsou v majetku a správě Jihomoravského kraje. V červenci jsme se setkali s ředitelem SÚS, panem Romanem Hanákem, abychom projednali záležitosti týkající se vozovek ve Veverské Bítýšce a připravili plány na jejich rekonstrukci a údržbu.

Rekonstrukce komunikací na náměstí, ulici Dlouhá a Tišnovská

Již delší dobu čelíme problémům se stavem těchto vozovek, kde se ve vyježděných dlažebních kostkách tvoří velké louže a vozovky jsou celkově v havarijním stavu. Na schůzce jsme se dohodli na zahájení plánování kompletní rekonstrukce těchto úseků. Zástupci investičního oddělení SÚS nás v nejbližší době navštíví a společně začneme řešit detaily projektu rekonstrukce. Je důležité, abychom koordinovali všechny práce včetně zhodnocení stavu inženýrských sítí v majetku města a případně jejich výměny. Jedná se o velký projekt, který bude rozdělen na etapy.

V této věci jsme se rozhodli vytvořit pracovní skupinu z řad odborníků, která se bude účastnit dalších jednání a zajišťovat koordinaci prací.

Plánovaná propojka 9. května – Hvozdecká

Diskutovali jsme také možnost realizace nové propojky mezi ulicemi 9. května a Hvozdecká s ohledem na možnost spolufinancování. Prvním krokem je měření intenzity dopravy na současné trase, což nám umožní lépe posoudit veřejný zájem a případně získat finanční podporu od Jihomoravského kraje.

Nový chodník na ulici V Brance

V rámci zlepšení bezpečnosti chodců a dostupnosti infrastruktury máme připravený projekt nového chodníku na ulici V Brance. Tento chodník bude navazovat na stávající úsek od Omegy a povede až k domu č. p. 298.

Na únorové schůzce se zástupci SÚS a Policie ČR jsme obdrželi povolení na užší variantu chodníku v úseku předzahrádek, což nám umožnilo vyhnout se složitým a nákladným jednáním o odkupu pozemků a posouvání plotů. I přes tuto pozitivní zprávu se však projekt potýká s problematikou odvodnění vozovky. Vzhledem k tomu, že nový chodník zabere zelenou plochu, která aktuálně slouží k zasakování dešťové vody, je nutné vybudovat dešťovou kanalizaci. Náklady na tuto kanalizaci byly odhadnuty na 7 milionů Kč, což zahrnuje nejen kanalizaci, ale i úpravy povrchu vozovky, ve které bude kanalizace vedena.

Na posledním jednání s ředitelem SÚS jsme se dohodli na principu spolufinancování této investice mezi městem a SÚS. Poměr nákladů bude určen na základě plochy vozovky a chodníku. Ihned po této dohodě jsem dal pokyn k zahájení projekčních prací na dešťovou kanalizaci.

Poslední část chodníku v úseku „Útulna“ – Trhovice

V červnu jsme podali na Odbor dopravy města Kuřim žádost o stavební povolení. Předpokládali jsme, že povolení obdržíme do září, načež by došlo ke schválení veřejné zakázky zastupitelstvem města, výběru dodavatele a realizaci projektu na podzim letošního roku. Podmínkou bylo dokončení výstavby chodníku do 1. listopadu, aby následně Správa a údržba silnic Jihomoravského kraje mohla položit nový asfaltový koberec na vozovku, což lze z technologických důvodů provést maximálně do 15. listopadu.

Bohužel, do uzávěrky tohoto Zpravodaje jsme stavební povolení stále neobdrželi, a proto se celá akce reálně posouvá na jaro roku 2025. Na podzim proběhne výběrové řízení na dodavatele, který by měl na jaře zhotovit chodník. Následně pak dojde k položení nového asfaltového koberce na vozovku.

Dokončení rekonstrukce vozovky Pod Horkou a Nádražní

Rekonstrukce vozovky Pod Horkou a Nádražní byla úspěšně dokončena. Projekt zahrnoval kompletní obnovu vozovek, včetně výstavby nové splaškové a dešťové kanalizace, obnovy sjezdů k nemovitostem a vytvoření nových parkovacích ploch.

Tato rekonstrukce byla možná i díky podpoře z Ministerstva pro místní rozvoj, která pokryla přibližně třetinu celkových nákladů a významně přispěla k efektivnímu využití městského rozpočtu.

Děkuji všem občanům za jejich trpělivost během stavebních prací. Uvědomuji si, že tyto práce s sebou nesly dočasné nepohodlí, ale věřím, že výsledek, který

přinese lepší komfort a bezpečnost, oceníte nejen vy, ale i budoucí generace.

V rekonstruované části ulic Pod Horkou a Nádražní plánujeme také instalaci nového veřejného osvětlení. Projekt je již připraven, oslovili jsme několik možných dodavatelů a v současnosti čekáme na jejich nabídky.

Ing. Lukáš Zavadil

Výzva k ořezu dřevin zasahujících do chodníku

Vážení spoluobčané, rád bych vás požádal o údržbu, ořez či ostříhání vašich stromů a keřů, případně i květin či travin, které zasahují na veřejná prostranství. V mnoha případech tyto přesahy zužují chodníky, snižují jejich průchozí profil, omezují průjezdní prostor na komunikacích nebo dokonce komunikaci zcela pokrývají.

Takové přerostlé dřeviny nejenže komplikují údržbu vozovek a chodníků a mohou vést k poškození komunální techniky, ale mohou také ztížit přístup vozidel záchranného systému. Je důležité věnovat pozornost i větvím, které brání výhledu do křižovatek, na přechody pro chodce nebo zakrývají dopravní značení.

V některých částech naší obce jsou dřeviny přerostlé natolik, že brání chodcům v pohybu po chodnících a zhoršují bezpečný výhled pro řidiče na komunikacích. Podle § 1016 odst. 2 občanského zákoníku je povinností vlastníků zajistit, aby jejich dřeviny nepřesahovaly na sousední pozemky, včetně veřejných prostranství.

Nadcházející podzim je ideální čas na úpravu zahrad a zelených ploch. Prosím vás tedy, abyste věnovali pozornost údržbě své zeleně. Jedná se o bezpečnost nás všech. Děkuji vám za spolupráci a ohleduplnost.

Ing. Lukáš Zavadil

APEL NA OBČANY: Chodníky patří chodcům, cyklisté na silnici

Na základě četných stížností od vás, občanů naší obce, bych chtěl upozornit na opakující se problém, který trápí mnoho z vás – jízdu cyklistů po chodnících. Chodníky jsou primárně určeny pro chodce a jízda na kole po nich je nejen nebezpečná, ale také v rozporu s pravidly silničního provozu.

Chodníky by měly být bezpečným prostorem pro naše děti, seniory a všechny, kteří se po nich pohybují pěšky. Bohužel, jízda na kole po chodníku představuje riziko pro chodce, a to zejména pro ty, kteří jsou méně pohybliví nebo nečekají, že se vedle nich náhle objeví cyklista. Tyto situace mohou snadno vést k nešťastným nehodám a zraněním, kterým lze předejít, pokud

budou cyklisté dodržovat pravidla a jezdit po silnicích a cyklostezkách.

Rozumím tomu, že někteří cyklisté vnímají jízdu po chodníku jako bezpečnější alternativu. Věřím však, že pokud všichni budeme dodržovat pravidla silničního provozu, zajistíme větší bezpečnost pro všechny účastníky.

Prosím vás proto o ohleduplnost a dodržování pravidel silničního provozu. Společnými silami můžeme zajistit, aby Veverská Bítýška byla bezpečným a příjemným místem pro všechny – jak pro chodce, tak pro cyklisty.

Ing. Lukáš Zavadil

Zdroj informací hodný 21. století

Elektronická úřední deska umístěná na budově městského úřadu v našem městě byla uvedena do provozu 7. července letošního roku. Hned od počátku vzbudila pozornost a nebývalý zájem spoluobčanů i návštěvníků města. Starší lidé ihned na místě ocenili intuitivní ovládání a především velikost písma. Deska funguje na principu webových stránek, které město pravidelně aktualizuje. Mimo aktuálních úředních informací mohou občané nahlédnout do historie města nebo archivu Zpravodaje Veverské Bítýšky či si prohlédnout krásné fotografie města a blízkého okolí. Instalace elektronické úřední desky je znamenitým a chválehodným počinem skýtajícím zájemcům aktuální a validní informace. Lidé oceňují nejen aktuální zprávy, ale také bohaté obrazové zpravodajství.

Vlastimil Valášek

Setkání se seniory – přátelská beseda s vedením města

Letošní setkání seniorů s vedením města proběhlo dříve než obvykle, a to již v červnu. Důvodem byly obavy z možného zvýšeného výskytu podzimních respiračních onemocnění. Setkání se konalo v kulturním domě a přilákalo mnoho bítýšských seniorů, kteří přišli diskutovat s vedením města o aktuálních tématech a záležitostech týkajících se naší obce.

Setkání se zúčastnil starosta města Lukáš Zavadil, místostarosta Pavel Novotný a zastupitelka Pavla Krystková. Na úvod představili hlavní události a projekty, které se v obci za poslední dobu uskutečnily, a také

plány na nadcházející období. Následovala otevřená diskuze, kde měli senioři možnost sdílet své názory a diskutovat o různých záležitostech, které je zajímají.

Děkujeme všem, kteří se zúčastnili a přispěli svými podněty a nápady. Tato setkání jsou důležitá pro vzájemnou komunikaci a pro to, abychom lépe porozuměli potřebám a přáním našich občanů.

Budeme se těšit na další společná setkání a doufáme, že příští rok budeme moci besedu uspořádat opět ve stejném přátelském duchu.

Ing. Lukáš Zavadil

Setkání seniorů zpestřilo vystoupení dětí MŠ

Se svým programem vystoupily i děti ZŠ

Přítomné přivítal starosta města

Sál kulturního domu byl zaplněn

Nové kontejnery na elektrozařízení a baterie ve Veverské Bítýšce

Červené kontejnery společnosti Asekol na **sběr drobného vyřazeného elektrozařízení a baterií** jsou dispozici na těchto místech:

1. ulice Boční (mezi garážemi MěÚ a parkovištěm u potravin Hruška),
2. ulice Na Bítýškách u potravin Carda,
3. parkoviště u bytových domů na M. Kudeříkové.

Do kontejnerů nepatří: zářivky a úsporky, tonery a velké domácí spotřebiče včetně televizí a počítačových monitorů (odevzdejte zdarma na sběrném dvoře).

Až 50 % drobného elektrozařízení po ukončení životnosti končí ve směsném komunálním odpadu, tedy následně bez využití buď na skládce, nebo ve spalovně.

Tento materiál lze přitom využít a recyklovat stejně jako např. plast, sklo a papír – pomozte nám to napravit! V celé České republice občané aktuálně využívají přes 4 000 ks červených kontejnerů a další přibývají – děkujeme vám za podporu a sběr! Více na www.asekol.cz nebo www.cervenekontejnery.cz.

Anna Houdková

Vážení občané,
dovolujeme si vás požádat o spolupráci při svozu komunálního odpadu. Množí se stížnosti od občanů, že popelnice zůstávají na veřejných prostranstvích po svozu neuklizené. Prosíme, nenechávejte je na chodnících a jiných místech pro chodce. Vyprázdňenou popelnici po svozu vždy uklidíte na vlastní pozemek. Děkuje!

Anna Houdková

Přednáška Lukáše Picha

Město Veverská Bítýška zve všechny milovníky a obdivovatele přírody na přednášku bítýšského rodáka Lukáše Picha.

Lukáš Pich je nadšený kameraman přírody, na jehož záběrech můžete vidět rozmanitost přírodních krás.

Přijďte 18. října v 18.00 do zasedací místnosti na ulici Boční (nad kadeřnictvím) a ponořte se s námi do tajů rostlin a živočichů. Přednášku doporučujeme pro děti od šesti let. Vstupné je dobrovolné.

Sabina Hofmanová

MĚSTO VEVERSKÁ BÍTÝŠKA
VÁS SRDEČNĚ ZVE NA PŘEDNÁŠKU PRO
VŠECHNY MILOVNÍKY ZVÍRAT A PŘÍRODY

Lukáš Pich

*O divoké přírodě
a jejím filmování*

pátek 18. října 2024 v 18:00 h
Veverská Bítýška
zasedací místnost na Boční ulici čp. 555

 lukaspichvideo
 Lukáš Pich - kameraman přírody
www.veverskabityska.cz
vstupné dobrovolné, vhodné pro děti od šesti let

Taneční kurzy ve Veverské Bítýšce

Bítýšáci, pojdte se ponořit to víru tance. V sezóně PODZIM 2024 se otevírají taneční kurzy pro začátečníky a mírně pokročilé. Tančit se bude v sále kulturního domu. Naučíte se základům plesových tanců tak, abyste si následně užili celou plesovou sezónu. Jen ve Veverské Bítýšce probíhá několik velkých plesů. Staňte se jejich hvězdami.

Kurzy povede osvědčené lektorské duo David Lang a Anna Henzlová Hrubá. David se tanci věnuje již od svého mládí, kdy začínal klasickými tanečními, ve kterých následně i vyučoval.

Během toho se David věnoval společenskému tanci na soutěžní úrovni. Nyní se zaměřuje především na argentinské tango, které v Brně vyučuje již 15. rokem. Pořádá tančírny a další události s tímto tancem spojené. Přijal výzvu od kamarádů a sousedů zde ve Veverské Bítýšce a na podzim roku 2023 společně zahájili neformální taneční, které probíhaly až do jara roku následujícího.

Pro Annu je tanec velkou vášní. Vnímá ho jako ideální propojení sportu, umění, společenského vyžití i terapie, a to jak po fyzické, tak i psychické stránce. K tanci a pohybu to Annu táhlo již od mala. Věnovala se mu více či méně intenzivně podle momentální životní situace. Mnoho let závodně tančila společenský tanec. Aktuálně se věnuje dvěma rozlišným tanečním stylům, a to argentinskému tangu, ke kterému se přibližovala postupně, pomalu a cíleně, až ji plně pohltilo. Taneční styl bollywood objevila náhodou a někdy mívá pocit, že byl stvořen pro ni. Je členkou skupiny bollywoodského tance Mallikaye, se kterou pravidelně vystupuje na různých akcích.

Účast v tanečních by měla být zážitkem, na který se všichni těší. Tato událost by se měla odlišovat od každodenního života. Přijďte v oblečení, ve kterém se cítíte dobře, ale zároveň je lehce společenské. Vhodným oblečením pro dámy je sukně, šaty, kalhoty, prostě lehce společenský outfit, který vám dělá radost. Obuv by měla být taková, která vám na parketě umožní se pohybovat. Nemusí být nutně na podpatku, pokud nejste zvyklé podpatky nosit. Pro pány pak dlouhé kalhoty, ideálně takové, ve kterých se budete moc dobře pohybovat. Sako není podmínkou. Vhodná obuv, samozřejmě ideálně taneční, ale není nutností. Obuv by měla být taková, která vám na parketě umožní se pohybovat. Přejeme mnoho společných krásných zážitků.

Vlastimil Valášek a David Lang

David Lang

Motto: „Miluj tanec v sobě, ne sebe v tanci.“

Anna Henzlová Hrubá

Motto: „Jenom tanec zastavil bolest! Když jsem šťastný, tančím. Když jsem nešťastný, tančím.“

KURZ ZAČÁTEČNÍCI

17. 9. 2024 // 19:45–21:15

Kulturní dům, Pavla Perky 390, Veverská Bítýška

KURZ MÍRNĚ POKROČILÍ

24. 9. 2024 // 18:00–19:30

Kulturní dům, Pavla Perky 390, Veverská Bítýška

Fotogalerie ze Dnů města 2024

Divadlo O čertovi

Tři banánové krabice

Mše svatá za obyvatele a rodáky Veverské Bítýšky

Běh pro Slešůvku

Farní kavárna

Vycházka

Vítězům běhu pogratoval starosta

Lavička Hrad Veverí

Lavička Svržené kameny

Kapela Zkusmeto

VOXEL & spol.

K náladě sportovního odpoledne přispěli místní hasiči

Sportovní odpoledne

Více fotografií najdete na stránkách města www.veverskabityska.cz › Život v obci › Galerie fotografií
Videoreportáž je ke shlédnutí na facebook.com/mestoveverskabityska/ nebo vimeo.com/1007384662

Výstava obrazů a plastik

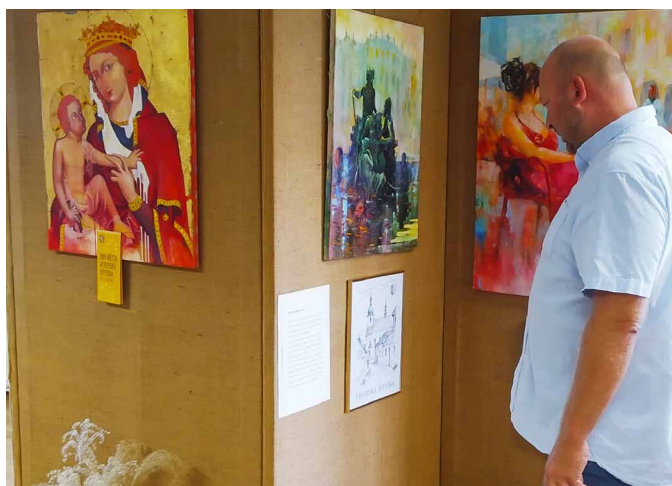
V rámci oslav Dnů města 2024 mnozí spoluobčané zamířili do výstavní síně na ulici Boční, kde představili svá díla umělci našeho regionu.

První z nich, štěpánovická rodačka Věra Bortlíková, zaujala kresbami květinových zátiší. Místní výtvarník a letošní oslavenec Petr Groh (rozhovor s autorem byl publikován ve Zpravodaji 2/2024, pozn. redakce) představil zcela ojedinělá díla kombinace malby s plastickými reliéfy. Třetím vystavujícím byl ukrajinský malíř Viktor

Zakryncyn, který se věnuje tvorbě ve stylu realistického až impresionistického přístupu s velkou námětovou rozmanitostí. Zakryncyn originálním způsobem zobrazuje krajiny, architekturu i figury. Duchovní rozměr expozice navodil obraz Madony z Veverí.

Výstava výrazným způsobem přispěla ke zpestření oslav „Dnů města“ a navštěvníci výstavy odcházeli z hlubokými estetickými zážitky, které podpořil i hudební doprovod Hany Pivodové. Vstřícný přístup organizátorů a pracovníků MěÚ nás jen utvrdil ve snaze podobné akce opakovat co nejčastěji.

Vlastimil Valášek

Vážení spoluobčané,
ráda bych vás na začátku nového školního roku pozdravila a informovala o dění u nás ve škole.

Díky vstřícnosti a finančním prostředkům našeho zřizovatele, města Veverská Bítýška, jsme mohli během letních prázdnin provést řadu důležitých oprav, které výrazně přispěly k lepšímu prostředí pro naše žáky a učitele.

Především bych chtěla zmínit:

- komplexní rekonstrukci wi-fi sítě v hlavní budově školy,
- výměnu oken v tělocvičně v hlavní budově školy,
- opravu střechy nad žakovskými šatnami,
- montáž klimatizační jednotky v učebně informatiky,
- rekonstrukci nábytku v učebně chemie a fyziky (výměna pracovních desek, parapetů, skříní),
- opravu hlavního vstupu budovy školy.

Postupně plánované opravy nám zajistí, aby naše škola byla moderní a plně funkční. Stále platí a bude platit, že investice do vzdělávání našich dětí je investicí do

budoucnosti našeho města. Se začátkem školního roku jsme spustili nové webové stránky (www.skolavb.cz). Došlo ke změně celkového designu s hlavním důrazem na přehlednost. Koncem kalendářního roku vyjde první číslo našeho školního časopisu, který se díky trpělivosti a nadšení redakční rady z řad našich žáků dokončuje.

I nadále se můžete těšit na pravidelné školní akce pro širokou veřejnost – předvánoční zastavení, školní ples, dětský karneval a další.

Všechny aktivity školy a úspěchy našich žáků ve sportovních nebo vědomostních soutěžích budeme zveřejňovat nejen na webových stránkách a sociálních sítích, ale i ve zpravodaji města.

Přeji vám všem krásné podzimní dny plné pohody a radosti.

Zuzana Kudláčková, ředitelka školy

Slavnostní zahájení školního roku

V pondělí 2. září proběhlo slavnostní zahájení nového školního roku 2024/2025. Tato významná událost se konala na zahradě na Zábíteši, kde se sešli rodiče se svými dětmi, ale i prarodiče, kteří přišli podpořit své vnoučky i vnučky při jejich prvním velkém kroku do školního života.

Po úvodním slovu paní ředitelky, pana starosty a předsedkyně školské rady byly děti postupně vyvolávány

a přicházely k panu školníkovi, který je symbolicky pasoval na žáky naší školy. Dále děti obdržely pamětní list od pana starosty a místostarosty a od paní Váňové dostaly pamětní odznak.

Po skončení slavnosti odešli rodiče a děti se svými paní učitelkami do tříd. Tam na ně čekaly připravené školní pomůcky a dárky. Ze tříd pak odcházely s úsměvem a připravené na nový školní rok plný zážitků a nových vědomostí.

ZÁVĚR LOŇSKÉHO ŠKOLNÍHO ROKU

Narozeninový den ve školní družině

V pátek 7. 6. se uskutečnil náš Velký narozeninový den plný zážitků a překvapení. Nejdříve jsme si vybarvili část krásného narozeninového dortu, který se stal vstupenkou na oslavu. Dalším překvapením byla ne-tradiční a trochu tajná prohlídka školy. Pak už byl čas

na lehkou svačinku a hurá, rychle na vystoupení plné kouzel. Pan kouzelník a jeho šikovné ruce předváděly kouzlo za kouzlem. Mnohé z nás si vybral jako asistenty. Hodinka s kouzelníkem byla tak poutavá, že utekla neskutečně rychle. Ve třídě jsme ještě stihli v rámci 14. týdne Čtení dětem upéct dort – ne doopravdy, ale díky krásnému textu z knihy Josefa Čapka „Povídání o pejskovi a kočičce“. V Hospůdce u Václava nastal ten

pravý narozeninový mejdan. Krásně upravená restaurace praskala ve švech. Všichni se o nás vzorně starali: uhasit žízeň, pozvednout číše k slavnostnímu přípitku, hned potom sfouknout svíčku ze svého dortíčku, pronést narozeninová přání, vychutnat si hranolky, společně si zatančit, zvládnout hudebně pohybovou hru Kamarád a na závěr se ochladit zmrzlinou. Snad to byl pro všechny krásný narozeninový den.

Obhajoby absolventských prací

V pondělí 17. 6. od 14 hodin proběhly ústní obhajoby absolventských prací žáků 9. ročníku. Naši nejstarší žáci těmito obhajobami měli prokázat své schopnosti a dovednosti nabyté během devíti let školní docházky. Měli prokázat vytrvalost, píli, práci se zdroji, schopnost prezentovat vlastní názory a postoje a zvládnutí práce

na PC. I když mezi žáky panovala nervozita, nakonec všichni žáci své obhajoby zvládli a mohli tak následující den z rukou pana starosty převzít Osvědčení o úspěšném obhájení absolventské práce. Čtyři nejlepší práce byly odměněny dárkovým poukazem. Autory těchto prací byli: Barbora Balabánová 9. B (téma práce: Eschatologie), Vojtěch Konopáč 9. A (téma práce: Kalistenika), Adéla Kudláčková 9. B (téma práce: Cypellie a já), Beáta Pospíšilová 9. C (téma práce: Mažoretkový sport).

Dobývání vrcholů v okolí Veverské Bítýšky

Závěr školního roku si naše škola zpestřila celoškolní akcí – Dobývání vrcholů v okolí Veverské Bítýšky. Ve středu 26. 6. se jednotlivé ročníky vydaly dobývat všech devět vrcholů v okolí naší školy. Cílem nebylo jen vrchol dobýt, pořádit vrcholové snímky, ale také se na výpravu připravit, sledovat klimatické podmínky a vzájemně si při cestě na i z vrcholu pomáhat

a o celé výpravě provést záznam do Kroniky vrcholů. Každá třída měla také za úkol na daném vrcholu nalézt zakopanou zprávu od předcházející expedice

a pak vytvořit a zakopat vlastní vzkaz pro budoucí výpravy. Akce se letos opět vydařila, počasí nám přálo a vrcholy byly dobyty.

Poslední zvonění deváťáků

Loučení s deváťáky poslední školní den bylo opravdu nezapomenutelné. Poslední sestup školními schody v doprovodu třídních učitelů se proměnil v emotivní

moment plný vzpomínek a očekávání. Ostatní žáci vytvořili na schodech špalír, kterým deváťákům ukázali, že na ně nezapomenou. Atmosféru podtrhl školní sbor svým skvělým výkonem, který dodal celému rozloučení ještě větší náboj. Tenhle den se zapsal do paměti všech jako velkolepé finále jedné úžasné kapitoly.

CELOREPUBLIKOVÉ ÚSPĚCHY ŠKOLY

Finále Olympiády 3D tisku v Praze

Ve čtvrtek 20. 6. se naši žáci Monika Fitzová, Petr Konečný a Adam Hamřík zúčastnili finále olympiády v 3D tisku v PrusaLabu v Praze pod vedením paní učitelky Králíkové a pod dohledem paní učitelky Hajné. Prezentovali 3D projekt Skládání sil před 5člennou porotou a ostatními týmy z celé České republiky. Získali krásné

2. místo a poukázku do e-shopu Prusa. Za odměnu si mohli prohlédnout prostory firmy, kde se tiskárny vyrábí. Účast ve finále byla pro všechny velkou inspirací pro další tvorby modelů na 3D tiskárně.

Protikuřácká reklama

Až po přijímačkách, když bylo trochu volněji, se třída 9. C pustila do natáčení protikuřácké reklamy, která byla následně poslána do soutěže vyhlášené Centrem

podpory veřejného zdraví. Nakonec se do natáčení dle daného scénáře pustila většina třídy. Výsledné video bylo nakonec odesláno v termínu dodání. K naší radosti se v celostátní soutěži umístilo video na krásném druhém místě v konkurenci dalších sedmdesáti.

Vyhráli jsme 3D tiskárnu

V červnu 2024 byla v rámci projektu Průša pro školy vyhlášena soutěž Auto s balónkovým pohonem. Do 21. 6. jsme museli vymodelovat autíčko, vytisknout ho na 3D tiskárně, odzkoušet, natočit krátké video, vytvořit a odeslat projekt na jeho využití ve výuce. Do projektu se zapojili žáci 7. B (nyní už 8. B). I když bylo málo času, zvládli jsme vše. O prázdninách proběhlo vyhodnocení soutěže. Naše autíčko zvítězilo a my vy-

hráli 3D tiskárnu Original Prusa MK4. Ještě je potřeba tiskárnu poskládat a pak můžeme tisknout.

Autíčka využijeme v hodinách fyziky nebo ve volných chvílích pro zábavu.

Kolektiv pracovníků ZŠ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA KUŘIM, POBOČKA VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Vážení rodiče, milí žáci, zdravíme vás na začátku školního roku 2024/2025 a chceme vám popřát poklidný podzimní čas a radost ze školních úspěchů vašich dětí. Věříme, že i my přispějeme k pěkným okamžikům, které budete prožívat. Letos slavíme 75. výročí založení hudebního školství ve Veverské Bítýšce a celý školní rok si budeme tuto slavnostní událost připomínat.

Co je u nás nového?

Na pobočce ve Veverské Bítýšce jsme v posledních letech měli možnost navštívit počty žáků napříč všemi obory: hudební obor v současnosti navštěvuje více než 120 žáků a 80 žáků se věnuje tanečnímu nebo výtvarnému oboru. V hudebním oboru jsme rozšířili nabídku výuky o studium dalších nástrojů (basová kytara, elektrická kytara, bicí nástroje), vznikají kapely a jazzové soubory, přibývají žáci v dechovém a smyčcovém oddělení i ve sborovém zpěvu. Modernizujeme nástrojové vybavení i vybavení učeben.

Piana do škol 2024

Loňský školní rok byl mimořádně úspěšný, naši žáci předvedli vynikající výkony na mnoha národních i mezinárodních soutěžích. Kromě ocenění, která přivezli žáci smyčcového oddělení, se dařilo instrumentálním souborům a mimořádně zabodovali žáci klavírního oddělení.

Možná i díky těmto skvělým výsledkům naše škola uspěla v projektu Piana do škol 2024 a v tomto projektu pod záštitou Nadace Karel Komárek Family Foundation získala grant na nové koncertní křídlo Petrof Breeze. V rámci projektu nám nadace přislíbila uhradit 46 % ceny křídla, 9 % uhradí firma Petrof a 13 % zřizovatel – Jihomoravský kraj, a to za předpokladu, že veřejnou finanční sbírkou, která bude probíhat

v rámci celého školního roku, získáme 349 650 Kč. Pokud byste chtěli naši školu finančně podpořit, máte několik možností: bankovním převodem, platbou přes QR kód nebo příspěvkem na akcích pořádaných ZUŠ Kuřim. Bližší informace najdete na www.zus-kurim.cz nebo na <https://pianadoskol.cz/?detail=zakladni-umelecka-skola-kurim>. Za jakýkoli finanční příspěvek vám budeme velmi vděční a věříme, že společnými silami se nám podaří splnit si sen a rozšířit nástrojové vybavení o nový klavír, který obohatí umělecký rozvoj našich žáků a umožní pořádání koncertů a recitálů pro širokou veřejnost na vyšší úrovni.

Srdečně vás zveme na tyto koncerty:

13. listopadu	Podzimní koncert
20. listopadu	Klavírní večer
11. prosince	Vánoční koncert

Všechny akce se konají v sále základní umělecké školy, začátek vždy v 18 hodin.

kolektiv pedagogů ZUŠ

Jakubské hody 2024

Poslední červencový víkend patřil v našem městě hodovému veselí. Jak jinak oslavit svátek svatého Jakuba, jemuž je zasvěcen zdejší kostel, než hudbou, zpěvem a tancem?

Hodům předchází několikaměsíční přípravy – plánujeme, domlouváme, objednávat. Koncem května se začíná chasa pravidelně scházet. Je třeba oprášit známé písničky, naposlouchat nové, zopakovat besedy, nebo se naučit nějakou novou. Zase po roce se setkáváme se starými známými, seznamujeme se s nováčky.

Předhodový týden nás čeká bohatý program příprav vrcholících v pátek, kdy chystáme sál a venkovní prostor, zdobíme a uklízíme, naposledy zkoušíme připravené tance. Ale hlavně! Hned ráno se naši chlapci vydávají pokácet máju, kterou z lesa převezou na náměstí. Děvčata ji ozdobí stuhami a pak už společně vyhlížíme jeřáb. Když mája stojí, můžou začít hody!

V sobotu dopoledne vyrážíme, už v krojích, do ulic našeho města, abychom na hodový program osobně pozvali vás, naše spoluobčany. Hody jsou totiž nejen o tradicích a krojích, ale především o setkání se. Jsme rádi, že i přes tropické teploty nás při krojovaném průvodu městem v sobotu odpoledne doprovázela početná skupina „civilistů“. Šikovní stárce splnili zadané úkoly, a získaly tak zapomenutý klobouček a hlavně svoji

stárku. Na náměstí nám pak pan starosta předal hodové právo a chasa si konečně mohla zajuchat a obecnstvu předvést českou besedu. Program obohatilo také vystoupení krojovaných dětí. Se sobotním večerem je neodmyslitelně spjatá hodová zábava, v kulturním domě jste s námi mohli zpívat a tančit až do ranního kuropění. Hudebně nás podpořila dechovka Miločanka, večer zpestřila také cimbálová muzika Kyničan.

Hodová neděle začíná tradičně krojovanou mší svatou slouženou za bítýšské rodáky. Odpoledne jsme se opět sešli v kulturním domě na posezení u cimbálu. Chlapci si zaverbovali, děvčata zatančila nacvičené karičky, děti předvedly svůj taneček. Cimbálová muzika Pajtáš svým hraním lákala k tanci a zpěvu krojované i nekrojované, a tak se odpoledne v příjemné atmosféře rychle přehouplo do večera a konce hodového víkendu. Až uklidíme, vypereme kroje a dospíme probdělé noci, začneme se těšit na příští rok.

Na přípravě hodů se podílí celá řada lidí, ať už po stránce technické, finanční či „lidské“. Každému jednomu z vás patří velký dík, protože hody, to je jedna velká mozaika, v níž každý dílek má své místo. Děkuje a při krásné hodové tradici na viděnou zase za rok, juch!

*Krojovaní Veverská Bítýška
Foto Michal Králík*

Začátek nové fotbalové sezóny (a ohlédnutí za sezónou minulou)

Od nového fotbalového ročníku 2024/2025 vešlo v platnost v rámci jihu Moravy a našeho regionu nové názvosloví pro označení fotbalových soutěží. To znamená, že naše mužstvo dospělých FC Veverská Bítýška hraje po sestupu 9. ligu (bývalá III. třída) v rámci okresu Brno-venkov, a doufáme, že se popere o postup. Družstvo dorostu je účastníkem 5. ligy v rámci Jihomoravského kraje. Dorost hraje ve sdruženém družstvu spolu s Lažánkami a po letech bude nastupovat zase na našem hřišti ve Veverské Bítýšce. Díky široké základně hrají starší žáci Okresní ligu tento rok ve dvou týmech. V loňské parádní sezóně starší žáci svoji skupinu B s náskokem vyhráli a utkali se s Těšany, vítězem skupiny A. Ve dvojzápase naši borci nejdříve prohráli 2:1 na půdě soupeře a pak stejným výsledkem 2:1 vyhráli doma. O vítězi rozhodly penalty 8:7 ve prospěch Těšan. I přesto se jednalo o velice úspěšnou sezónu. Mladší žáci, starší a mladší přípravka také nastupují

v Okresní lize. Spolu s fungujícím týmem předpřípravky je vidět, že hráči klubu pokrývají všechny věkové kategorie, a lze si všimnout, že fotbal hrají nejen na fotbalovém hřišti, ale také na Ostrůvku, na bytovkách, na Kašparově louce... Fotbal je u nás stále fenomén. Nejen proto zveme všechny fanoušky do našeho areálu a zároveň děkujeme za podporu!

Aleš Sova

Kouzelnický turnaj ve Veverské Bítýšce 2024

Pod tímto názvem pořádalo zdejší skautské středisko základní kolo Závodu vlčat a světlušek o putovní trofeje náčelníka a náčelní – tedy oficiální základní kolo skautských závodů pro děti mladšího školního věku.

Počasí nám přálo a v sobotu 27. 4. 2024 se do Bítýšky hned zrána sjelo téměř 200 dětí z ostatních středisek našeho okresu, aby poměřily svoje dovednosti. Jak naznačoval název, celý závod i doprovodný program byl veden v duchu kouzelníků a kouzelniců. Na trase závodu (kolem Bažin) tak jednotlivé družinky dětí plnily úkoly z tajnopisu (šifrování), pomáhaly připravit svačinu

v kouzelnické kuchyni, ošetřovaly zraněné po souboji s drakem, poznávaly čarovné rostliny nebo vyhledávaly informace v kouzelnické knihovně. Mezi nejzajímavější disciplíny určitě patřila i překážková dráha kolem vrby mlátičky a všichni si jistě užili i doprovodný program v podobě famfrpálového turnaje.

Celý závod byl v dívčí i chlapecké kategorii velmi vyrovnaný. Na medailových příčkách se nakonec v obou kategoriích umístily družinky z Pozořic, Rosic a Kuřimi. Naše družinky světlušek obsadily krásné 6. a 7. místo a radost nám udělaly i naše družinky vlčat, které skončily na 5. a 8. místě. Všem účastníkům gratulujeme!

Den závodu se nám vydařil a můj velký dík za to patří našim skautkám a skautům, kteří si pro svoje mladší kamarády připravili jednotlivé disciplíny, a všem vedoucím, kteří se podíleli na hladkém průběhu závodů. Děkujeme i Hospůdce U Václava za zázemí a připravené občerstvení, MŠ Veverská Bítýška za zapůjčení zahrady na doprovodný program, Klubu vodní turistiky za zapůjčení prostor u jejich klubovny, firmám Rosa Canina a Česká spořitelna za dary a městu Veverská Bítýška za finanční podporu.

Aneta Křížová, fotografie Barbora Němcová

Oprava koryta Bílého potoka

Práce na úpravě části koryta Bílého potoka v našem městě úspěšně pokračují. V úvodu je třeba uvést několik informací: Název stavby je Bílý potok, ř. km 0,000-1,504, Veverská Bítýška, oprava koryta. Stavba probíhá na pozemku p.č. 931/1, k.ú. Veverská Bítýška (jedná se o koryto vodního toku ve vlastnictví Povodí Moravy, s.p.). K manipulaci a uskladnění materiálu jsou využívány přílehlé obecní pozemky, na kterých má správce toku ochranné a manipulační pásmo. Stavebníkem a investorem stavby je Povodí Moravy, s.p., závod Dyje, Husova 760, 675 71 Náměšť nad Oslavou. Stavbu provádí společnost Ekostavby Brno, a.s. Stavební povolení na stavbu vydal Odbor stavební a životního prostředí Městského úřadu v Kuřimi (stavbu nepovoloval Stavební úřad Městského úřadu ve Veverské Bítýšce).

Práce spočívají v odtěžení sedimentu ze dna toku a opravě opevnění koryta ve formě kamenných dlažeb. Někde budou místo dlažeb uloženy do betonu provedeny jen kamenné rovnániny. Po ukončení prací

budou stavbou dotčené pozemky upraveny a opatřeny substrátem a osety travním semenem. Podle tiskového mluvčího Povodí Moravy, s.p., vedoucího útvaru vnějších vztahů a marketingu Petra Chmelaře bude koryto opevněno v úseku od jezu u Jarošova mlýna až po soutok se Svratkou. Cílem prací je zajištění stabilizace koryta a obnovení jeho průtokové kapacity. „Práce zahrnují rovněž přespárování a zhotovení nové dlažby a rovnánin postupně od shora dolů po toku. Akce bude trvat do 29. listopadu letošního roku,“ upřesnil Chmelař.

Radoslav Patočka

METEOROLOGICKÁ STANICE VEVERSKÁ BÍTÝŠKA INFORMUJE

Zářijová povodeň – Bítýška ochráněna dvěma vodními díly

Nebýt Brněnské přehrady, bylo by ve Svratce a pod ní o více než 50 % více vody. Výrazně pomáhá i výše položená Vířská přehrada, která transformuje přítok i odtok.

Svratka ve Veverské Bítýšce kulminovala 15. září okolo 22–23 hodin na výšce hladiny 289 cm, s průtokem 104 m³/s. Následně klesla na průtok okolo 86 m³/s. Výrazně klesl i přítok do Vířské přehrady. Povodí Moravy s.p. informovalo, že VD Vír a VD Brno jsou schopny dle prognózy ČHMÚ zvládnout povodeň na neškodný průtok na Svratce. Tak se také stalo.

Pro zajímavost uvádíme úhrn dešťových srážek v našem městě, které byly ze 13. na 14. září 74 litrů na m² a na 15. září 34 litrů. Ve Hvozdcí napršelo 31 mm. Prokázala se síla sociálních sítí, aktuální informace kolem stavu Svratky byly trvale k dispozici. Další dobrou zprávou byla kvalitní předpověď ČHMÚ počítačovým modelem Aladin, který je v současné době schopen

Přívally vody u splavu vzbuzovaly obavy

pracovat s přesností na 1 km² a v časovém pásmu každé tři hodiny. Informaci sdělil ředitel ČHMÚ Mark Rieder v událostech Václava Moravce.

Na dotaz zpravodaje odpovídá starosta města: „I když jsme pořád na II. povodňovém stupni, dobrá zpráva je, že hladina řeky stále klesá. Věřím, že už to bude brzy za námi a všichni si trochu oddechne. Myslím, že už teď můžeme říct – zvládli jsme to! Chci vyjádřit obrovské díky naší jednotce sboru dobrovolných hasičů v čele s velitelem Tomášem Vejrostou. Chlapi a děvčata, byli jste tu celou dobu, makali jste a zvládli všechny úkoly, které byly potřeba. Moc díky! Další velké díky patří taky místostarostovi Pavlovi Novotnému, který byl po celou dobu k dispozici a aktivně se zapojoval do úkolů v terénu, spolu s ním i někteří zaměstnanci z pracovní čety města. Speciální poděkování patří mé asistentce Jitce Vejrostové, která mi byla nonstop k dispozici a zvládla velmi rychle spoustu věcí – od pomoci s krizovou komunikací, přes porady krizového štábu, psaní povodňové knihy, až po noční hlášení. Moc děkuji! Výraznou pomoc jsme dostali od našeho nadřízeného města Kuřimi v čele s Dragem Sukalovským. Děkuji, Pane kolego. Doufám, že brzy budeme moci vyhlásit ‚konec‘ této povodňové pohotovosti a vrátit se k normálu. Věřím, že nás čekají lepší dny!“ Dodal starosta Lukáš Zavadil.

Hladina řeky naštěstí třetího stupně nedosáhla

Vlastimil Valášek

Ohlédnutí za prázdninami s MC Oříšek

I letos jsme pořádali příměstské tábory v ZaHrátce, červencový turnus pro děti od 3 do 6 let a srpnový turnus pro děti od 5 do 9 let. Obě skupiny putovaly vesmírem ve Sluneční soustavě a hledaly odpověď na otázku Co je ve vesmíru nejdůležitější? Ačkoliv oba termíny bylo obrovské horko, vše jsme zvládli, užili si dobrodružství jak v ZaHrátce, blízkém okolí, tak i na vzdálenějších "planetách". V rámci výletu jsme navštívili brněnské Planetárium, kde děti mohly zažít, jaké je to být astronautem. Na závěr táborů děti zjistily, že nejdůležitější je světlo a láska, které podpořily spoluprací a rozvojem kamarádských vztahů, které v průběhu tábora navázaly.

Co se děje v herně MC Oříšek

Přes léto jsme se s maminkami a dětmi sešli v herně jen párkrát a jinak herna odpočívala a těšila se dalším opravám a zútulňování pro nastávající školní rok. Do herny jsme pořídili novou knihovnu, která zpestří váš čas v herně a zaujme jak děti, tak dospělé. Naše dveře otevíráme již 4. 9. 2024, kdy od 9:00 do 12:00 můžete přijít na Den otevřených dveří do Oříšku a od 14:00 do 16:00 do ZaHrátky. Už nyní si můžete rezervovat místo v kroužcích, a to na webových stránkách www.mcorisek.cz. V nabídce jsou aktivity pro rodiče s dětmi i pro dospělé. Novinkou jsou pondělní Seberozvojové večery pro ženy, kde vznikne prostor pro povídání, vzájemné sdílení i společné aktivity v kruhu žen.

V sobotu **28. 9.** vás zveme na tradiční **Jablkobraní**. Od 15:00 nás čeká drčení a moštování jablek s následnou degustací v obecním sadu. V průběhu podzimu zveme na pravidelné přednášky a semináře, týkající se rozvoje rodičovských kompetencí, a další jednorázové akce:

- 13. 10. 2024** Drakiáda,
- 3. 11. 2024** Podzimní SWAP,
- 8. 11. 2024** Svatomartinský lampionový průvod,
- 30. 11. 2024** Adventní slavnost.

Sledujte náš facebook a webové stránky www.mcorisek.cz.

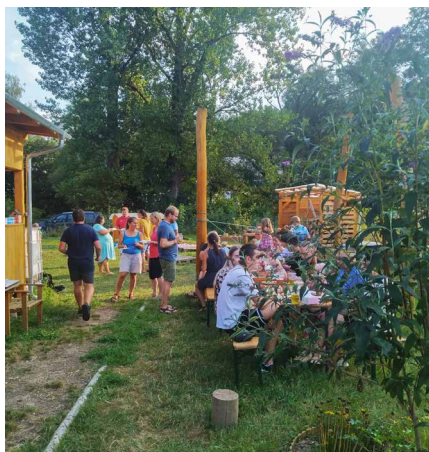
Veronika Snížková

Česko-ukrajinské setkání u šašliku

V pátek 30. 8. se uskutečnilo krásné poetické odpoledne, slušelo by se říci spíše Ukrajinsko-české, protože „hostitelem“ byla komunita ukrajinských uprchlíků žijících a pracujících v našem městě. Celou akci organizovalo Mateřské centrum Oříšek ve svém komunitním centru ZaHrátky jako již druhé představení ukrajinské kuchyně (první bylo v únoru letošního roku u boršče). Skvěle zorganizované akce se zúčastnilo 38 dospělých (18 Ukrajinců) a na 40 dětí. Hlavní organizátorky Kateřina Káldy, Veronika Snížková, Veronika Jurásková

a Zuzana Zítková se ujal role moderátorek a propojily obě skupiny v družné debatě o jídle, svátcích, oslavách a životě, hlavně ne o válce a politice. K ochutnání se podával šašlik z vepřové krkovičky, brambory smažené na ohni, zeleninový salát s koprem a zeleninovým dipem, jako příloha byla na výběr tortilla a čerstvý chléb. Na přípravě se podílela většina účastníků. Jídlo chutnalo skvěle. Další setkání bylo naplánováno na dobu před Vánocemi a jste na ně všichni srdečně zváni.

Vlastimil Valášek

Začíná podzim a my už se jen ohlížíme po létě, které pomalu končí. Po létě, které nám každý rok přináší velká táborová dobrodružství plná příběhů, setkávání a přátelství.

V letošním roce jsme pro děti přichystali dva pobytové tábory na základně v Bolešíně a pět příměstských táborů v dílně Veverky. Společně s dětmi jsme zavítali do pravěku, za kapitánem Hookem do Země Nezemě, ve Veverce se na příměstských táborech sportovalo, děti se vypravily s Karlíkem do továrny na čokoládu a výtvarníci se vydali hledat bájně Eldorádo.

Pro děti jsme připravili spoustu her, výletů, tvoření a zábavy. A už se těšíme na další táborovou sezónu.

Léto je opravdu pryč a my už startujeme nový školní rok. Opět jsme připravili bohatou nabídku výtvarných a keramických kroužků pro děti i dospělé. Letošní rok zahájíme 23. září. Pokud jste se ještě nepřihlásili, volná místa můžete obsadit, kdykoliv se vám zachce s námi začít tvořit.

Eva Heroudková

Nabídku výtvarných a keramických kroužků
najdete na webových stránkách
www.helceletka.cz/krouzky/

Činnost místní organizace zahrádkářů v létě a na podzim

Každý rok se snaží ZO ČZS ve Veverské Bítýšce vzbudit zájem o zahradičení u těch nejmenších a jejich rodičů. Sazení jahod do přinesených truhlíků probíhá ve spolupráci s Mateřským centrem Oříšek v areálu lesní školky ZaHrátku. Letošní rok proběhla akce 15. května od 15 do 17 hodin za účasti asi 30 dětí. Děti měly k dispozici 50 zakořeněných sazenic měsíčních jahod, pomůcky potřebné k vysazování a zahradnický substrát. Na organizaci akce Sazení do truhlíků se podíleli pan Kala a paní Ustohalová. Návštěvníky přilákala také výměnná burza přebytků sazenic zeleniny, bylinek, květin a různých cibulovin organizovaná Mateřským centrem Oříšek. Zájem o obě akce rok od roku stoupá a dává příležitost udělat svými zahradnickými přebytky radost i těm, kterým se nedařilo vypěstovat si potřebnou přísadu, nebo získat nové sazenice.

Každé dva roky pořádá místní organizace zahrádkářů výstavu ovoce a zeleniny. Přestože začátek letošního roku nebyl pro zahrádkáře příznivý, budeme se snažit připravit výstavu ovoce a zeleniny, která proběhne v sobotu 28. a v neděli 29. září v prostorách kulturního domu ve Veverské Bítýšce. Ke spolupráci zveme místní základní školu, mateřskou školu i děti ze základní školy v Lažánkách. Podrobnosti k výstavě najdete ve vývěsce

na obecním úřadu. Doufáme, že se nám společným úsilím podaří připravit důstojnou oslavu naší činnosti.

Růžena Juranová

Do sazení jahod se zapojily i děti

Slešůvka a MVDr. Karel Babíček

*Karel Babíček je rodákem z valašského Slavičína (*1950) a má Veverskou Bítýšku rád. Svou práci, jak se při čtení článku dozvíte, to dokazuje. Žije tu s námi od roku 2016. Uvedu jen v krátkosti příběh jeho cesty do našeho městečka. Tak a teď již budete vědět, kdo je ten pán, kterého potkáváte!*

Zájem o biologii projevoval již na ZDŠ (vítězství v okresním a krajském kole biologické olympiády) a o přírodu vůbec trvá dodnes. Na SŠ získal ocenění za práci věnovanou orientaci mravenců. Na VŠ studentská vědecká odborná činnost (SVOČ) v oblasti parazitologie – opakovaná vítězství ve školních kolech a přední místa i v celostátních. Pět let specializovaný veterinární lékař, atestace, poté zaměstnán dvacet let ve Výzkumném veterinárním ústavu ve vedoucích funkcích. V roce 1993 získal vědeckou hodnost kandidáta veterinárních věd v oblasti invazních chorob. Soukromá veterinární klinika (2001 až 2016). Následuje její předání nástupcům, aby se mohl v poslední životní etapě věnovat oblastem, na které neměl v průběhu zaměstnání dostatek času.

Je to již několik roků, co jsem se poprvé setkala s panem Babíčkem. Po našem úvodním představení přešel k tématu Slešůvka. Zajímalo jej, co vše bych mohla sdílet k tomuto tématu coby kronikářka. Tento článek vznikl a je výsledkem mých otázek na téma „Jak to vlastně tehdy s výše zmíněnou lokalitou začalo, pane doktore?“

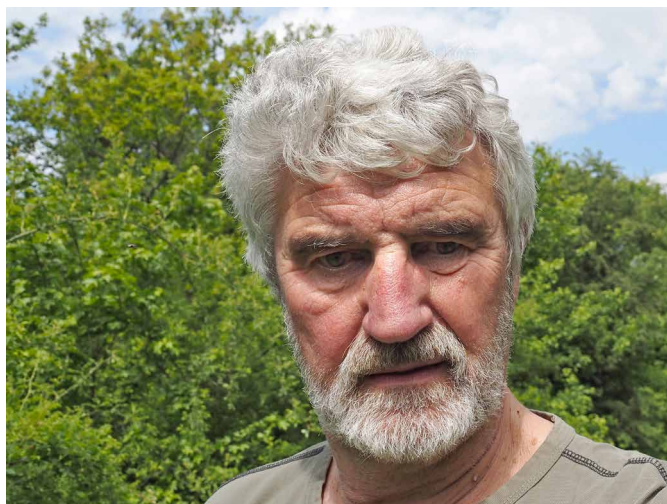
Tímto seznamuji naši veřejnost s vizí a postupnou realizací... tohoto muže.

„V roce 1975 jsem se seznámil se stávající manželkou Martinou Vandasovou, tehdejší studentkou architektury v Brně. Od té doby jsme často zájezdili na chatu jejich rodičů v osadě Mečkov. Velice často a později i s dětmi jsme vyráželi na túry v okolí Bítýšky. Do naší rodiny se přičlenil zdejší rodák Iren Bartošek, který se zajímal o historii. Od něj jsem poprvé uslyšel místní název Slišůvka. Svůj přírodovědný zájem jsem tehdy zaměřoval do údolí Bílého potoka.

Asi v roce 2019 jsem poprvé začal pečlivě prolézat jednotlivé úseky Slešůvky a uvědomovat si jedinečnost této lokality.

Stále pokračující devastace, která byla způsobena nedostačující péčí, mne inspirovala, že jsem se začal více zabírat ekologickými tématy. Ještě v sedmdesátých a osmdesátých letech zde postačovalo k zachování biodiverzity pravidelné kosení trávy pro domácí zvířectvo, česala se jablka a třešně... Dnes je jiný styl života...

S managementem Péče o krajinu jsem vše konzultoval se zkušenými odborníky. Roku 2020 jsem prvotní záměry představil panu starostovi Josefu Mífkovi, který se k nim kladně postavil. Ještě v témže roce jsem vypracoval pro město návrh dotačního projektu k získání finančních prostředků z Programu péče o krajinu od Ministerstva životního prostředí a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (regionální pracoviště Jižní Mora-

va). Obdržená částka 110 000 Kč umožnila první aktivity v lokalitě: odstranění náletových dřevin (plocha 0,7 ha) na úbočí podél pěšiny ke kapličky a provedení dvou sečí v jabloňovém sadu. Rovněž současný starosta Ing. Lukáš Zavadil operativně pomáhá, organizuje a vychází vstříc aktivitám spojeným s péčí o Slešůvku. Nově byla zbudována túň pro obojživelníky, udržuje se stezka ke kapličky, provádí se seče porostů. Finanční částka 20 000 Kč od města určená výhradně na nákupy materiálů souvisejících s výrobou a instalací infotabulí, popisných tabulek k rostlinám a se stavbou hadníku apod. je výraznou podporou. Vlastně vzniká taková naučná stezka zaměřená na ochranu a péči o zdejší živočišné a rostlinné druhy.

Idealisticky věřím, že lidé navštěvující Slešůvku, kteří budou obeznámeni s bohatostí druhů (flóry a fauny) se začnou zabývat souvislostmi. A toto poznání v nich vzbudí potřebu nepoškozovat nebo dokonce u některých i účastnit se aktivit spojených s péčí. Proto volím různé formy edukace: webové stránky, Facebook, naučné tabule, popisky rostlin s QR odkazem, nástěnka na náměstí, exkurze žáků, spolupráce se skauty (stavba broukoviště, sekání trávy, výroba ptačích budek). Nutno zmínit i aktivní účast sympatizantů Slešůvky při údržbě a výsadbě starých jabloňových odrůd a údržbě sadu, výpomoc při grafickém zpracování naučných tabulí, při přípravě akce Běh pro Slešůvku a jejich podíl na mnoha dalších aktivitách.

Počty účastníků na akcích se liší podle jejich charakteru. Vysekávání výmladků jsme zvládli ve třech, nyní nová obecní sekačka zvládla sad s jednou obsluhou, úprava túně – jeden bagrista. Při podzimním shrabování a sekání, čištění budek po ukončení hnízdní sezóny, údržbě broukoviště nejmenšími se zaměstnalo cca 70–80 skautů, jejich rodičů a sympatizantů.

Trávení času spojeného se Slešůvkou není žádnou obětí.

Snažím se sesbírat vzpomínky pamětníků. Chci více využívat digitální média a častěji informovat, najít více času pro rozvoj webu www.slestuvka.cz a Facebooku téhož jména.

Zpracovávám rozsáhlou fotodokumentaci, reviduji a kompletuji dokladový herbář, fotodokumentuji houby a převážím je k určování. Organizuji akce. Čeká mne příprava dalších naučných tabulí.

Nesmírně si vážím navázané spolupráce s přírodovědci, bez jejichž specializace by se nedařilo mapovat a determinovat jednotlivé zde se vyskytující živočišné a rostlinné druhy na odpovídající odborné úrovni.

Teď to ve Sleštůvce vše roste a žije... škoda to promarnit. Odložím na příští zimní večery třídění, popisy a zpracovávání shromážděných materiálů.

Mám pocit, že zájem pomoci Sleštůvce každým rokem vzrůstá... už se to nějak vžilo. Vedení města

taktéž vychází vstříc. Lidé ji navštěvují... zastavují se u popisných tabulek nebo se jen tak kochají... je jim zde příjemně. Bez zájmu a spolupráce ostatních nemá žádná činnost smysl. Přál bych si, aby Sleštůvka inspirovala lidi, aby si osvojili myšlenku, že ochrana a péče o přírodu je esenciální pro nás i naše následníky. Jsem spokojený."

Díky za práci a čas, pane doktore, který věnujete nám všem z Veverské Bítýšky, malým i velkým. Jsme rádi, že jste se k nám přistěhoval.

*Ilona Coufalová, kronikářka města
květen 2024*

VEYCHÁZKY PO ZNÁMÉ A NEZNÁMÉ MINULOSTI VEVERSKÉ BÍTÝŠKY

Domovní čísla v našem městě

Ve Veverské Bítýšce bylo vydáno v letošním březnu číslo popisné 944.

Domovní číslo (popisné nebo evidenční) podle zákona o obcích přiděluje obec na základě písemné výzvy stavebního úřadu nebo na základě písemné žádosti vlastníka budovy, jejíž přílohou je geometrický plán a doklad, který osvědčuje, že budova byla uvedena do užívání.

Původně se domy a usedlosti pojmenovávaly jménem rodu, rodiny nebo osob, které v nich bydlely. Na malých vesnicích nebo v místech s řídkým osídlením mnohde tento způsob v neformálním styku funguje dodnes jako nejefektivnější. Později se ve městech začala užívat domovní jména podle domovních znamení, snadno pojmenovatelného a zapamatovatelného sochařského nebo malířského prvku zpravidla nad vchodem domu, například vyobrazení zvířete, rostliny nebo předmětu. Jiným způsobem označování byly vývěsní štíty, označující profesi majitele domu.

Číslování domů bylo uzákoněno za vlády Marie Terezie v únoru 1770 a ve většině obcí proběhlo od podzimu 1770 do roku 1771. Zpočátku nemělo charakter trvalého označení, ale pořadové číslo v konkrétním soupise, třebaže dům byl číslem až do dalšího přečíslování „popísán“ křídou na vrata či dveře. Novodobě upravil číslování domů v Československu zákon č. 36/1960, o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů. Každá budova se od té doby označuje buď číslem popisným,

Smaltovaná domovní tabulka – číslo popisné a orientační podle brněnské normy

jde-li o stavbu trvalého charakteru, nebo číslem evidenčním, jde-li o stavbu dočasnou (např. garáž) nebo rekreačního charakteru (chaty apod).

Představu, jak Bítýška vypadala kolem roku 1771, máme, protože domy stejných popisných čísel stojí na místech jako tehdy. V roce 1770 byly domy souvisle očíslovaly v pořadí, jak stály vedle sebe. Domy s čísly 1 až 134 tvořily obvod obce. Asi nejstaršími dochovanými čísly jsou ta malovaná na skle dveří domu čp. 36 a na šambráně (ozdobném architektonickém prvku zdůrazňujícím dveře na fasádě) domu čp. 133 – Sládek, výroba betonového zboží.

První čísla popisná v I. vojenském mapování (1783)

Staré a nové – výroba betonového zboží Sládek

Ulice Dlouhá, domovní číslo malované v nadsvětlíku

Číslo 1 se nachází na ulici 9. května (dříve Na kopečku) poté čísla pokračují přes „Malé náměstí“ směrem k „Velkému náměstí“ a potom ulicí Dlouhou ke hřbitovu do ulice Valinkevičovy (dříve Nová) a zpět na náměstí. Číslo 3 je pošta (dříve škola a následně četnická stanice se šatlavou). Číslo 4 Císařův hostinec (následně Občanská záložna a později samoobsluha Jednota), nyní pekárna Balabán. V čísle 6 byla první četnická stanice od roku 1893. Zajímavý je i dům číslo 11, ve kterém byla za první republiky soukromá škola jazykového spolku Akademie. Budova s čp. 51 je škola (dříve radnice, kasárna a výčep). Dům čp. 52 (kdysi káznice) se nezachoval. Po pravé straně ulice Tišnovská stojí dnes domy čp. 55–62. Na ulici Nábřežní stojí domy čp. 62–66 (dříve „Slepičí řádek“). A jsme zpět na náměstí u rohového domu čp. 67, původní pekárny a obchodu Balabán. Dále pokračují domy s čísly 68, 69 a 70. Označení č. 71 je restaurace Na Městečku (dříve Panský dům, o kterém pochází nejstarší zmínka z roku 1633). Číslo popisné 72 je radnice (dříve hotel Jonák). Za Bílým potokem na náměstí TGM pokračují domy 73–76 (čp. 76 je dnes zdravotním střediskem). Dům s čp. 77 býval horní mlýn, jehož budova již neexistuje a pozemek se nachází v areálu podniku Hartmann-Rico. Naproti zdravotnímu středisku stojí dům č. 78 (původně sokolovna, později kino). Obvod náměstí TGM dále lemují domy s čp. 79–82. Na náměstí TGM navazuje za silnicí do Lažánek ulice Zábíteší, kde po pravé straně stojí domy až po čp. 87. Další budovou je až o kus dále na ulici Na Bílém potoce budova Jarošova mlýna s čp. 89. Oblast ulice Zábíteší byla za 2. světové

války vybombardovaná, takže můžeme pokračovat až čp. 92, které začíná řadu domů po levé straně ulice Zábíteší a končí čp. 99. Na levém břehu Bílého potoka na ulici Na Bílém potoce stojí domy čp. 100–104. Na pravém břehu potoka je několik dalších domů, čp. 115 je hospoda U Kocourků. V tomto prostoru stála původní hasička. Na náměstí Na Městečku stojí dům čp. 116 (nyní samoobsluha COOP) a vedle něho směrem ke kostelu vedle sebe řada domů až po čp. 123 (zde se nacházel první poštovní úřad).

O několik desítek metrů dále stojí fara čp. 125. Po pravé straně ulice Hvozdecká stojí domy s čp. 125–128. Po levé straně Hvozdecké (Benítky), směrem k poště, stojí domy s čp. 130–134.

Naše exkurze po prvních domovních číslech končí na „Malém náměstí“ u kaštanu před domem č. 134, od kterého už vidíme dům čp. 1.

Asi největší stavební růst prožívala Veverská Bítýška v prvním desetiletí po konci první světové války. Ačkoli počet obyvatel nijak výrazně nevzrostl, počet domů se v letech 1921–1930 zvýšil z 307 na rovných 400. Počet obyvatel se držel těsně pod hranicí dvou tisícovek. Pro srovnání uvádím období posledních 6 let, kdy v roce 2018 bylo přiděleno číslo 900 a v březnu letošního roku číslo 944. Počet obyvatel je v současnosti 3220.

Vlastimil Valášek

Ulice Tišnovská 273 „Útulna“

Keramická čísla ulice Ehrmannova

Stavidlo a strouha (náhon) Jarošův mlýn, poslední na toku Bílého potoka

Původní pojmenování Bílého potoka je Byteška. Tento název je výstižnější, protože pramení nad Osovou Bítýškou a vlevo se do Svatky v Bítýšce Veverské.

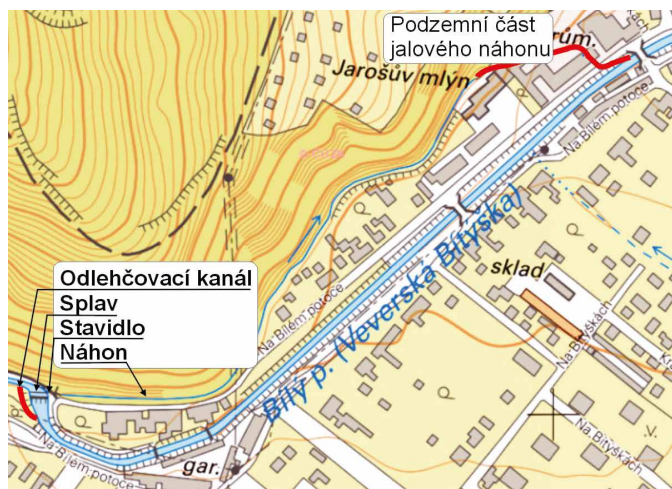
V úvodu nemohu opomenout zmínku v Pamětech panství Veverského od ThDr. Karla Eichlera (1891): „Na úpatí strmé stráně „pod Babkama“ (to jest pod zakrnělým lesem), kde na struze, do níž „stávkem vodní síla z Bytyšky, čili Bílého potoku od Byteše tekoucího, je svedena, mlýnek s pilou stával.“ První písemná informace o mlýně pochází z roku 1635 (Kotkův mlýn). Voda se tehdy „kupovala“ z Vlkovského rybníka u Velké Bíteše od jeho tehdejšího majitele, hra-

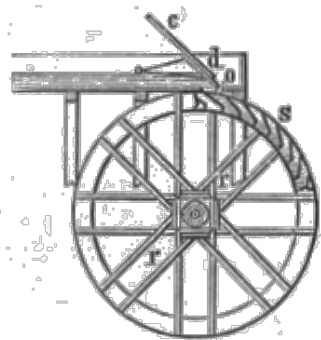
Mlýnek na čísle 89 (KE221)

III. vojenské mapování – původní tok Bílého potoka a náhon

Současná mapa – potok je regulován, náhon v původní stopě

Mlýnské kolo s horním náhonem

běte Haugwitze. Dnes je vše upraveno zákonem o vodách (vodní zákon). V době zeměpanské se jednalo o jeden z mnoha mlýnů (jen od Svatoslavi devátý) na toku Bílého potoka, kde byl vystavěn jako jeden z posledních. Už tehdy vedla ke mlýnu strouha (náhon). Tehdejší mlýn byl poháněn vodním kolem o průmě-

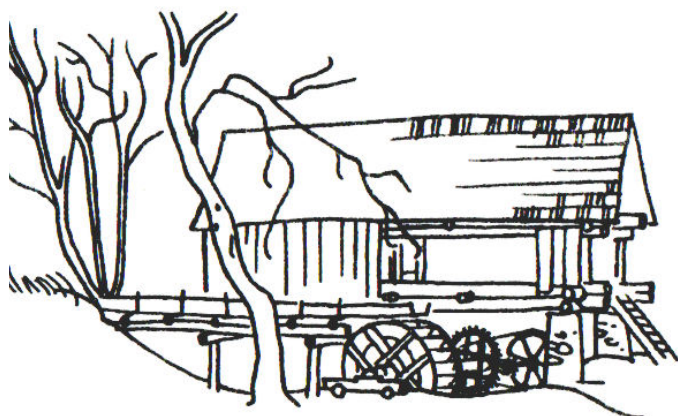
ru 5 m, a to na horní vodu. Mlýnek byl o 2 složeních s kašníkem a pilou. Zrna se po mlecí ploše kutálela a běhoun je po povrchu obrousil. Vzniklému zařízení se říkalo krupník nebo jahelka či kašník (výroba jáhel na prosnou kaši). Vodní pila, resp. pilný mlýn, byla provozovna, která zpracovávala dřevo z polotovaru klád na řezivo (trámy, latě, prkna, fošny apod.). Obvykle se jednalo o jednoduchou podélnou budovu.

Zásadní technickou změnu zaznamenal mlýn od roku 1937, kdy ho koupili (na Dušičky) Maxmilián a Blanka Jarošovi (Maxmilián Jaroš ze starého moravského mlynářského rodu v Boskovicích od roku 1631, Blanka Pippalová, mlynářka a pekařka z Javů-

reckého – Pippalova mlýna nad Šmelcovnou). Svého díla se ujali velkoryse. Opravili náhon a zvětšili jeho průtočnost. Stěny náhonu byly vydlážděny lomovým kamenem a druhá strana směrem k lesu využívala přírodní stráž. Břehy proti sesuvu půdy chránily vysazené stromy a keře. Osázení se provádělo vlhkomilnými stromy (např. vrba, olše, osika, topol, dub). Čtyřpodlažní válcový mlýn byl vybaven tehdy nejmodernější mlýnskou technologií a strojním zařízením od firmy J. Prokop a synové z Pardubic.

Vlastní náhon o celkové délce 750 m začíná dochovalým nápuštným stavidlem v ulici na Bílém potoce v místě zvaném „Šanghaj“. Pata stavidla se nachází ve výšce 241 m. n. m. (náměstí 235 m. n. m.). Vodní dílo se splavem a ručním mechanickým stavidlem je postaveno i s odlehčovací kanálem, který se používal při opravách a údržbě stavidel. Nápuštné stavidlo, kde se voda odebírá spodem, tzn. práh stavidla, je betonový a horní část je dřevo (nejpoužívanější byl modřín nebo dub). Voda protéká spodem pod stavidlem a odběr je stále stejný. Zpět do Bílého potoka ústí jalový náhon před křižovatkou na most do ulice Eichlerova. Tato část jalového náhonu o délce 150 m je v dnešní době vedena podzemním potrubím pod objektem firmy Kovo v.d. a je nedílnou součástí areálu mlýna.

Vodní strouha, dnes nehmotná kulturní památka, přiváděla vodu od stavidla z koryta Bílého potoka, přes stavidlo k odlehčovacímu kanálu (viditelný na

Vodní pila

Mlýnek vystavěný po roce 1880 od J. Kováře

Náhon

Vyústění jalového náhonu

úrovni garáží za „starýma bytovkami“) a stavidlo před zástavou, kde se voda nashromáždila a ze které byla vedena přes šikmé česlice (česla zachytávala větve, kmeny a různé odpadky, v zimním období ledové kry) spádem na lopatky dvou horizontálních Francisových

turbín, které sloužily k pohonu mlýnských strojů. Instalovaný výkon je 10 HP a 20 HP (strojní zařízení je zakonzervováno v provozuschopném stavu do dnešní doby). Průtok neboli hltnost malé turbíny je 190 litrů za sekundu a velká turbína potřebuje ke svému výkonu 380 litrů za sekundu. Pozorný čtenář jistě postřehne, že současné průtoky Bílého potoka by na provoz turbín nestačily. V minulosti, pro případ nedostatku vody v suchých letech, byla ke mlýnu zřízena přípojka elektrické rozvodné sítě a celá mlýnice mohla být poháněna elektromotorem o výkonu 34 HP. Dřívější mlýn z roku 1880 byl v případě nedostatku vody poháněn parostrojem o výkonu 50 koňských sil. Dochovaná patka sloupu el. přípojky se nachází na rohu plotu u „starých bytovek“.

Stavba Jarošova mlýna a úprava vodního náhonu byla ukončena na podzim roku 1938. Provoz začal 20. října 1938, to je za necelý rok od koupi nemovitosti Jarošovou rodinou!

Vlastimil Valášek

Stravování vesnického lidu v Bytýšce Veverí na počátku 19. století

Dle dobového zápisu jeden člověk

spotřebuje při šetrnosti 5 mír žita, 1 míru pšenice, 1 míru vařiva, 15 mír jablousek, vína nic leda pro posilu v čas nemoci (oho! kam se podělo těch 125 věder, na než se hostinští přiznali?), piva 5 mázů, kořalky místo lékn žejdlík (zde je druhá chyba), dříví půl sáhu, masa 10 liber, zeleninu žádnou; mimo dříví nic jiného se nepálí. — Jitro pole nebo louky stojí

(Eichler, Paměti panství Veverského, r. 1857, str. 447)

Text převeden do dnešních měrných jednotek (1 míra = 61,5 l, 1 máz = 1,4 l, 1 libra = 450 g, 1 žejdlík = 0,4 l, 1 vědro = 56 l, 1 sáh = 2,28 m³): Roční spotřeba pro jednu osobu cca 300 litrů žita, 60 litrů pšenice, 60 litru vařiva, 900 litrů brambor, 7 litrů piva, 0,4 litrů lihoviny, 1,14 m³ dřeva, 4,5 kg masa.

V první polovině 19. století jedli naši předkové zdravěji než my dnes. Velkou zásluhu na tom měly biopotraviny (tedy dnes bychom je tak nazývali), které pocházely z domácích zdrojů.

Pečivo se peklo hlavně z celozrnné mouky, hlavně žitné a ovesné. Ve větším množství se konzumovaly kaše. Ve stejném množství jako obilniny byly využívány brambory, jež byly v oblíbenosti lidí už od 60. let 16. století. Zeleninu tepelně upravovali, kořenovou používali

v polévkách. Naproti tomu ovoce bylo bráno spíše jako pamlsek a ozdoba. V druhé polovině 19. století se pak rozšířila bílá, jemně mletá pšeničná mouka, z níž lidé připravovali chléb. Díky tomu se pekly i chlebové placiky. Obecně se od roku 1850 stala strava více nezdravá: více než dovážený třtinový cukr se používal cukr bílý, díky čemuž lidé více konzumovali sladkosti, čokoládu a kávu. Největší ohlas měla čokoláda ORION, paní Albína Maršnerová pak vymyslela úplně první kočičí jazýčky. Na stolech se objevoval i turecký med, tvrdý drops, perník či hořické trubičky. I sádlo se v tu dobu stalo běžné, v lepších kruzích se pak do povědomí dostalo i máslo. Krom toho se začal jíst knedlík, který se do zdravé kuchyně také příliš nehodí. Jídla tak začínala být plná tuků a cukru.

Žito

Oves

Pšenice

Hrách

Čočka

Pohanka

Polévky se vařily každý den, nejčastěji bramborové. Téměř každý týden se také vařila hrachová, čočková, hrstková, kmínová, chlebová, česneková, zelná, krupicová, houbová.

Brambory se připravovaly jako příloha k omáčkám a polévkám. Jindy mohly být vařené nebo pečené pak rozstouchané, omaštěné škvarky, se zelím, jako bramborová kaše (někdy s cibulkou), míchaly se s kroupami (nastavovaná kaše) a občas i kyselým zelím. Dalšími úpravami byly škušánky, brambory nakyselo, zadělávané brambory, bramborové knedlíky nebo placky.

Velmi častým jídlem bylo vařivo – teplé kašovitě jídlo připravené na slano i na sladko, s přidáním sušeného ovoce, medu nebo ořechů. Kaše se připravovaly z celého i drčeného obilí, našrotovaného na domácím šrotovníku.

Hrách se jedl buď samostatně, nebo jako kaše, omaštěná cibulkou smaženou na škvarcích. K němu se přidávalo kyselé zelí, míchal se ale také s kroupami. Čočka se podávala nakyselo nebo ve směsi s bramborami. Fazole se nevařily tak často jako hrách a čočka.

Příklady připravovaných jídel: vařivo, knedle nebo šišky, které se vařily z ječmene, kaše s hrachem a čočkou, kroupy s houbami (houbový kuba), kroupy s mákem (kutja), hrách s kysaným zelím, zapečený hrách s kroupami (šoulet), bramborové placky (lokše, laty), placky z kysaného zelí (zeliňáky).

Několikrát do týdne se podávaly i omáčky s bramborem nebo s vařivem, většinou bez masa. Nejčastějšími byly cibulová, česneková, kyselá, houbová, majoránková, koprová a sladké omáčky ze sušeného ovoce. Za lepší jídlo se považovaly sardelová nebo bílá křenová.

Večeře se nejčastěji odbyla zbytkem od oběda, jinak bývala studená. Podával se chléb, samotný nebo se sýrem

či tvarohem, občas slanečkem. Jen zřídkakdy se večer znovu vařilo, a když, tak polévka, nebo brambory. Ty bývaly vařené nebo pečené v peci, pokrájené na kolečka a opečené na plotně, štouchané či jako placky.

V neděli a ve svátek se k obědu připravovala vepřová polévka. Maso z polévky se poté buď dalo péct (bývalo jako hlavní chod), nebo se dalo hospodáři. Nejčastěji se podávala vepřová pečeně s bramborami a se zelím, méně pak drůbež. V některých rodinách se podávalo hovězí s „lepší“ omáčkou – játrovou, sardelovou či křenovou. Z masových nedělních pokrmů bylo občas ještě uzené. Posvícení se slavilo i v těch nejskrovnějších domácnostech. Šetřilo se na něj dlouho dopředu, aby se na něj mohla koupit husa a napéct koláče.

Ve většině chalup byla *černá kuchyně* – tak se říkávalo staré venkovské kuchyni (v okolí Brna „nothert“).

Černá kuchyně, foto Matthias Kabel, wikipedia.org

Tvořila ji zaklenutá místnost se stěnami neustále pokrytými sazemi. Z jejího stropu se otvíral široký otvor do prostorného komína ústícího na střechu (dýmník). Vedle komína často stávala pícka. Ta se využívala nejen k vaření, ale také k pečení či dokonce sušení. Sušilo se zde především ovoce a pekl se nejčastěji chleba nebo koláče. Hospodyňka musela časně ráno vstát a rozdělat oheň v otevřeném ohništi. Vítr, déšť a sněhová metelice ohrožovaly i samotné ohniště. Nejenže oheň zhášely, ale vháněly zpět do kuchyně kouř. Jiskry z ohně představovaly zase jiné nebezpečí. Většina střech bývala tehdy šindelová, takže stavení v plameni nebývalo nic neobvyklého. Historické záznamy ostatně dokazují, že mnoho velkých požárů měst a vesnic měly na svědomí právě „černé kuchyně“. Navíc tam, kde bývala nouze o kameny a cihly, bývaly ze dřeva i komíny. Udilo se v ní i maso a špek. Příklad takového ničivého požáru máme i ve Veverské Bítýšce, jak je uvedeno v Pamětech panství Veverského (str. 419–21.):

„Před božím tělem dne 9. června 1841 o ½12 hodině v poledne vypukl oheň u Brychtů č.123. Dcera prý si vařila něco pro sebe zvlášť před obědem a rozpálivši máslo v rendlíku na ohnisku, hodila do něho kus mokrého masa. Máslo vyletělo a zapálilo. Vítr byl prudký. I vyhořela celá Dlouhá a Nová ulice (Valinkevičova), náměstí až k potoku, ulice k Tišnovu (Tišnovská) až po řeku. Benítky (Hvozdecká) a „kopeček“ (9. května) od fary a školy (pošta) počínaje zůstaly neporušeny. I kostel se chytal na věžce nad presbytářem, pak na schodech do velké věže vedoucích, byl však namáháním téměř nadlidským zachráněn. Obci shořel kázní dům (č. 52), stodola, 22 boud jarmarečnických, některá hasičská a stavební (k mostům) náčiní, stoly a židle a almara na spisy archivní. Spisy většinou zachráněny; po dnes na mnohých viděti jest stopy promočení.

Lidé neshořeli při tom neštěstí. Mnozí byli pryč na polích a proto se také dlouho nezačalo hasiti. Škoda požárem způsobena odhadnuta úředně na 58.009 zl. 12 kr.“

Otevřené ohniště bylo postupně nahrazováno modernějšími topnými zařízeními v podobě pecí, sporáků či kamen.

O chlebu, pecích nebo jídlech panských a vánočních někdy přišť. Některé receptury, upravené pro dnešní dobu, naleznete na stránkách města jako přílohu tohoto čísla Zpravodaje 3/2024.

Vlastimil Valášek

Ovoce a zelenina

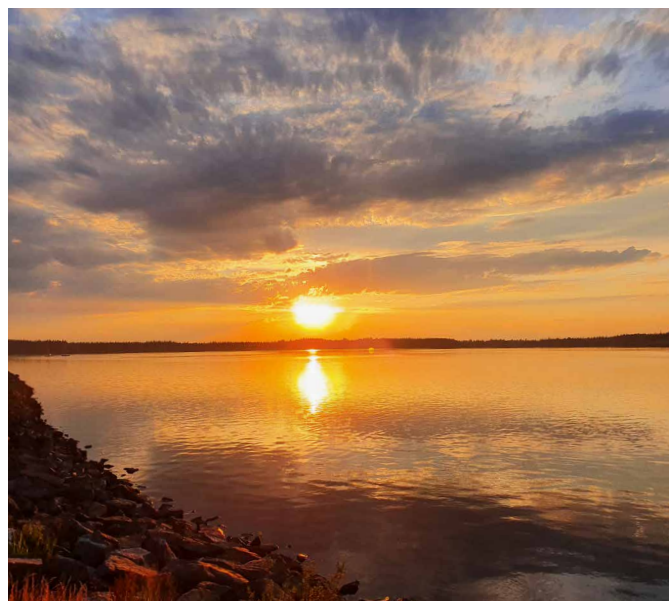
Kaše z hrachu a krup

Den, kdy končí léto a začíná podzim

V neděli 22. září – podle Hvězdářské ročenky přesně v 14:43:12 hodin – vstoupí Slunce do znamení Vah, čímž nastane astronomický podzim. „Slunce bude vycházet přesně na východě a zapadat přesně na západě. Délka dne i noci bude stejná – 12 hodin nad obzorem a 12 hodin pod ním,“ uvedl Pavel Suchan z Astronomického ústavu Akademie věd ČR. Dodal, že k podzimní rovnodennosti dochází obvykle 22. či 23. září, vzácně i 21. září – naposledy se tak stalo roku 643, příště až v roce 2092. Nebo také až 24. září – naposledy roku 1931 a znovu až roku 2303. Důvod je v době oběhu Země kolem Slunce. Ta trvá 365 dní, pět hodin 49 minut. Náš kalendář má však pouze celé dny. Proto musíme občas zařadit přestupný den (nebo naopak vynechat), abychom kalendář srovnali, vysvětlil Suchan.

Navzdory skutečnosti, že 22. září začne podzim, letní čas potrvá až do neděle 27. října, kdy nastane změna z letního času na standardní „zimní“, správně středoevropský čas. Hodiny posuneme z 3:00 na 2:00.

Radoslav Patočka

Ilustrační foto Šárka Jelínková

Těžkou kavalerii i rychlé stíhačky naleznete v přírodě vedle sebe

Martin Mičánek na své zahradě ve Veverské Bítýšce našel a vyfotografoval roháče obecného, který je největším broukem Evropy. Nad hlavou mu při tom poletovala babočka bodláková. Roháč se chystal teprve ke startu ze zahradní startovací plochy plné drobných překážek, a proto využil možnost kolmého startu. Jako bojový vrtník s typickým vrčícím zvukem se vznesl k obloze, kde již kroužila babočka – tichá stíhačka mezi hmyzem, pohybující se rychlostí až 100 km/h a ve výškách kolem 500 m.

Roháč obecný – tento impozantní druh patří do čeledi roháčovití a je známý svými výraznými kusadly, která jsou zvláště vyvinutá u samců. Dospělí samci mohou dosahovat délky až 8 centimetrů, zatímco samice jsou obvykle menší, okolo 3 až 5 centimetrů. Velikost roháčů vykazuje výjimečné velikostní variace, zejména u samců. Samci mají výrazně zvětšená kusadla, která připomínají rohy jelena (odtud český název „roháč“).

Tato kusadla používají k soubojům s jinými samci o teritorium a samice (pro člověka nejsou nebezpečná). Dospělí samci a samice se setkávají na začátku léta, kdy probíhá páření. Důležitou roli v životě roháče obecného hrají feromony, zejména při hledání partnera během rozmnožovacího období. Po páření samice klade vajíčka do vhodného substrátu, obvykle do trouchnivého dřeva. Vývoj larev trvá až 6 let, dalších šest týdnů stráví jako kukla a nově vylíhnutý brouk zůstává v podzemí dalších devět měsíců, aby se vynořil následující léto, kdy teploty na delší dobu překročí 16 °C. Většina životního cyklu roháče obecného tak zůstává skryta před zraky člověka.

V České republice byl ještě nedávno rozšířen v listnatých lesích po celém území, dnes je však jeho výskyt lokalizován do několika oblastí a často se objevuje ve venkovských i městských zahradách. Nejhojněji se pak vyskytuje na jižní Moravě.

Neméně zajímavou kapitolou ze života roháče obecného je jeho využití při ochraně člověka před zlými silami a nemocemi, které bylo rozšířeno zejména v německých a alpských oblastech. Hlavu brouka nosily jako amulet především děti, k ochraně před zlými silami, epileptickými záchvaty a křečemi, při nočním pomočování a v širším měřítku pak proti blíže nespecifikovaným bolestem, bolestem hlavy, otokům, revmatismu, k usnadnění porodu a u různých nervových poruch.

Motýlí křídla jsou synonymem křehkosti. Přesto své majitele přenesou do překvapivě vzdálených destinací. Běžný motýl našich zahrad a luk podniká i transatlantické lety. Babočka bodláková je považována za běžný, všude rozšířený a v potravě nevybíravý druh. Rozpětí předních křídel má 4,5–6 cm. „Naše“ babočka totiž zimuje v severní Africe. Začátkem roku nastává přesun ze severní Afriky do Středomoří, kde dojde k rozmnožování. V jakou dobu babočka vyletí z Afriky do Evropy, záleží na vzdušných proudech. Druhá generace pak pokračuje až k nám a od nás další generace až do Skandinávie. Tento motýlí druh je schopen mít během jednoho roku dvě a více generací. Početnost u nás záleží na úspěchu první generace, je tak závislá na počasí ve Středomoří, další generace pak na počasí ve střední Evropě.

Až na podzim zvednete hlavu a uvidíte hejno hus nebo třeba vlaštovek, vzpomeňte si, že na jih odlé-

tá i jeden druh babočky. Několik generací baboček bodlákových při své pouti překoná až 12 tisíc kilometrů. V extrémním případě může jít o trasu ze Skandinávie do Etiopie. Při migraci na jih babočka vyletí do vyšších poloh vzdušné masy nad terénem (obvykle 300–500 m), kde se nechá unášet vzdušnými proudy. Na své pouti přelétá i Alpy, takže vyšší nadmořská výška jí není překážkou. Dokáže letět rychlostí v rozmezí 80 km až 112 km za hodinu.

Poctu křídílům motýlím na bojovém nebi přinesl výtvarník David Černý v připomínce na letce RAF bojujících ve 2. světové válce na stíhačkách Spitfire. Pohyblivá aplikace je instalována na fasádě nově zrekonstruovaného obchodního domu Máj v Praze na Národní třídě.

Vlastimil Valášek, Jiří Patočka (www.toxicology.cz)

Fotografie: Martin Mičánek, Milada Patočková, F. M. Hrdý, P. Šimon, O. Šindelář

Na tom našem mostě vzácná tráva roste

Vousatka prstnatá je druh trávy běžně rostoucí v oblastech kolem Středozevního moře. Areál jejího rozšíření zasahuje až do teplejších oblastí střední Evropy, tedy i do nižších poloh České republiky. V povodí Svatky dosahuje svého severního bodu rozšíření v blízkosti obce Lhota u Olešnice. V okolí Brna se vyskytuje roztroušeně na suchých výslunných kamenitých stráních, na mezích, na stepních loukách a při okraji listnatých lesů. Vousatka prstnatá je 15–50 cm vysoká, volně trsnatá, šedavě zelená, později nafialovělá tráva a její květenství se skládá z 5–7, výjimečně i více prstovitě rozestálých lichoklasů. V Červeném seznamu je zařazena k ohroženým druhům do kategorie C3, tedy mezi rostliny vykazující slabší, avšak trvalý ústup. Vousatka prstnatá roste ojediněle i ve Veverské Bítýšce na osluněných zatravněných plochách a některé její stanoviště v intravilánu města jsou velmi neobvyklá.

Radoslav Patočka (www.toxicology.cz)

Výskyt Vousatky prstnaté na mostě přes Svatku je kuriózní

Lokálně a bezobalově v nedalekém Tišnově

Někdy člověka trochu vyděsí, že rajčata z obchodu nezačnou ani po dvou týdnech plesnivět. Navíc putovala přes celý svět, takže o čerstvosti a chuti se nedá mluvit. Rajčata našťestí už máme ze svých vlastních zahrádek, ale někdy to nutí zamyslet se i nad dalšími potravinami. Co taková mouka, čočka, čaj, olej, ... Co všechno jíme jako nevyžádanou součást těchto potravin?

Nad podobnými otázkami se v roce 2012 zamýšlelo několik rodičů v Tišnově. Chtěli pro své děti kvalitní jídlo bez éček a pesticidů. Začali společně objednávat bio potraviny ve velkých baleních a předplácet zeleninu u místních zemědělců. Položili tak základy spolku Hojnost a jeho prodejně Tišnovská spižirna, která je teď už skoro čtyři roky otevřená pro veřejnost i člen*ky spolku.

Hojnost, z. s.

Tišnovský spolek Hojnost hledá způsoby, jak obstarávat potraviny s ohledem na podporu lokálních zemědělců, ekologického hospodaření či na co nejnižší množství obalů. Všichni dodavatelé jsou pečlivě vybíráni podle předem stanovených kritérií. Nezávislá

uznávaná certifikace BIO zaručuje šetrné a udržitelné hospodaření s půdou u dodavatelů, se kterými se členové neznají osobně. S menšími lokálními hospodáři je spolupráce postavena na vzájemné důvěře.

Do vlastního obalu (krabičky, sklenice, dózy, pytlíku, lahve...) můžete nakoupit většinu základních potravin a eko-drogerie. Stačí si zvážít nádobu i s víčkem a nasypat do ní požadovanou surovinu. Váha nádoby vám bude u pokladny od celkové hmotnosti odečtena. Pokud si přijdete pro něco tekutého (např. olej, šampon), postup je obdobný, jen musíte znát objem nádoby. Nejlepší je naplánovat si celý nákup dopředu a připravit si na něj vhodné vybavení. Výhodou je, že nakupujete přesně takové množství, které potřebuje-

te (ať už málo, nebo hodně). Kromě toho, že nevznikne zbytečný odpad také předcházíte plýtvání jídlem.

Pokud byste chtěli do Tišnovské spižirny zavítat, najdete ji v Tišnově na ulici Brněnská 231. Na webu www.tisnovskaspizirna.cz najdete dny jednotlivých závozů a případně kontakt pro objednávky, pokud byste chtěli mít jistotu, že váš oblíbený jogurt nevyprodají.

Najdete zde i celý sortiment, abyste se mohli doma nákup naplánovat.

Spolek Hojnost se věnuje také dalším aktivitám, které pečují o životní prostředí na Tišnovsku. Např. obnově klášterních sadů a vzdělávacím aktivitám v Porta coeli.

Pokud se vám líbí, co dělá, připojte se! Ať už jako zákazníci*ce podporující místní zemědělce, nebo dokonce jako členové*ky spolku Hojnost. Přihlášku najdete na www.hojnost.org.

Markéta Lazarová, Tereza Kulhánková – spolek Hojnost

Nejkrásnější pohádky v letohrádku

Atraktivní výstavu, která má název shodný s titulkem můžete navštívit v letohrádku Mitrovských, Veletržní 817 v Brně. Výstavě dominují velkoformátové postavy z oblíbených pohádek, jako jsou Červená Karkulka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Budulínek, Popelka, Perníková chaloupka, O Smolíčkovi, Dlouhý, Široký a Bystrozraký nebo Šípková Růženka. Postavy v životní velikosti vytvořila osobitým způsobem malířka a ilustrátorka dětského světa Veronika Balcarová, jejíž tvorba je známá nejen v České republice. Pro děti jsou připraveny zábavné dovednostní úkoly a pracovní list prověří znalosti a vnímavost dětských návštěvníků. Výstava je vhodná pro děti od 3 do 12 let, je otevřena od středy do neděle v čase 10–16 hodin a potrvá do 17. listopadu.

Radoslav Patočka

Osobitý styl Veroniky Balcarové promlouvá především k nejmenším dětem

Opravená tramvajová trať v Bystrci

Od září se provoz hromadné městské dopravy v Brně vrátil k původním intervalům. „Po prázdninách bychom všechny cestující chtěli přivítat zpět v našich vozech na nově opravené trati. Během dvou měsíců se nám podařilo zmodernizovat 1330 metrů dvojkolejného úseku od mostu přes Svratku až po zastávku Přístaviště,“ uvedl Miloš Havránek, generální ředitel Dopravního podniku města Brna (DPMB). Dodal, že během léta byla rovněž zrekonstruovaná tramvajová trať v ulici Obvodová. Opravy spočívaly především v kompletní výměně kolejí a sanaci podloží. Díky použití moderních odhlučňovacích prvků došlo ke snížení hlučnosti. Po modernizaci trati a trolejového vedení projíždí tramvaje tímto úsekem rychlostí až 70 km/hod, čímž došlo ke zkrácení dojezdových časů. Modernizace trati obnáší také stavební úpravy zastávek Zoologická zahrada a Přístaviště tak, aby splňovaly podmínky pro bezbariérový přístup.

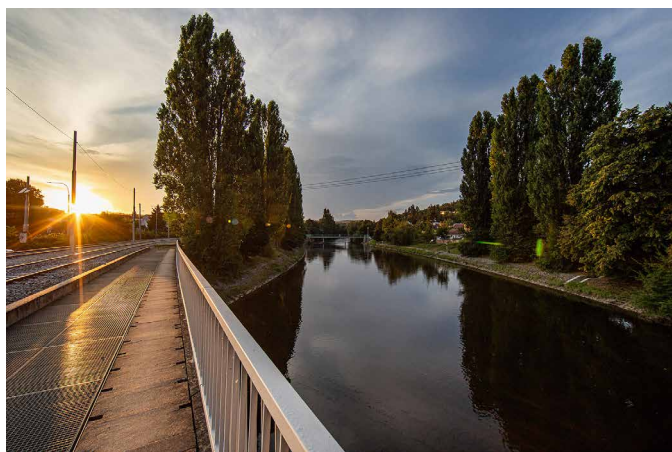
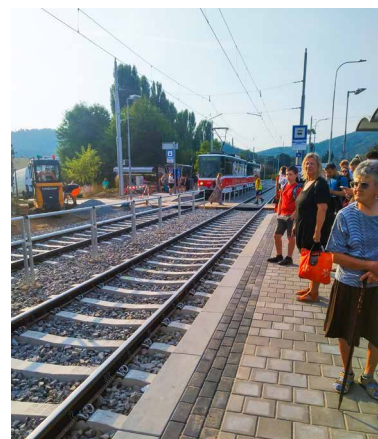

Foto pryglnet.cz, Robert Vystrčil

Dopravní podnik trápí nedostatek řidičů autobusů. „Abychom tuto situaci alespoň částečně zmírnili, rozhodli jsme se nabídnout finanční motivaci našim stávajícím řidičům tramvají. Každému, kdo se rozhodne přejít na řízení autobusu, nabízíme jednorázový bonus ve výši 80 tisíc korun. Tímto krokem se snažíme zajistit, aby naši cestující mohli nadále spoléhat na kvalitní dopravní služby. Je však důležité si uvědomit, že nedostatek řidičů není pouze problémem Brna, ale celého dopravního sektoru v České republice. Pokud nedojde ke zvýšení zájmu o tuto profesi, můžeme se v budoucnu dostat do situace, kdy nebudeme schopni zajistit všechny potřebné spoje nad rámec běžných jízdních řádů – tedy spoje posilové a spoje náhradní dopravy,“ sdělil Havránek. „Zaměstnáváme 520 řidičů autobusů v hlavním pracovním poměru a pomáhá nám 120 brigádníků. Do plného stavu bychom potřebovali padesát kvalifikovaných řidičů autobusů,“ vysvětlil Jan Seidl, dopravní ředitel DPMB s tím, že vzhledem k výlukám a mimořádným událostem nebo velkým akcím je posilová autobusová doprava personálně nejnáročnější. V platnosti je stále náborový příspěvek, díky kterému si všichni noví řidiči přijdou na 100 tisíc korun, kvalifikovaní řidiči autobusů získají 150 tisíc korun.

Zastávka Zoologická zahrada

Radoslav Patočka

Městská knihovna Veverská Bítýška

- literatura pro děti, mládež i dospělé
- časopisy
- zápůjčky z výměnných fondů

V přízemí městského úřadu

Provozní doba :

Pondělí 8:30–12:00, 13:00–17:00

Středa 8:30–12:00, 13:00–18:00

Pátek 8:30–12:00, 13:00–17:00

1939–1945 VE VZPOMÍNKÁCH OBYVATEL VEVERSKÉ BÍTÝŠKY

190 Kč

Kniha je k zakoupení na
Městském úřadu Veverská Bítýška
a v Městské knihovně.

NABÍZÍME MOŽNOST INZERCE A REKLAMY VE ZPRAVODAJI MĚSTA

1/1 strany (182×258 mm)

3 500 Kč

1/2 strany (182×127 mm)

1 750 Kč

1/4 strany (88×127 mm)

900 Kč

1/8 strany (88×61 mm)

500 Kč

Objednávky a informace: Anežka Dvořáková,
Městský úřad Veverská Bítýška, tel. 549 420 397,
matrika@veverskabityska.cz

Uzávěrka dalšího čísla: 24. listopadu 2024.

I váš miláček potřebuje zubaře

Zánět dásní je často přehlížený problém u psů a ještě častěji u koček. Projevuje se zarudnutím okraje dásní, jejich bolestivostí, kdy např. zvíře může začít upřednostňovat měkkou stravu, protože skousnutí granulí ho zabolí. Na problém nejčastěji upozorní zápach z dutiny ústní. Nejde o estetiku, tedy vzhled zubů, ale o dosti závažný zdravotní problém. Mezi zubem a dásní se nachází plak plný bakterií a jednobuněčných mikroorganismů, které se přes dásen dostávají do těla zvířete, mohou následně poškodit srdce, ledviny nebo játra. Plak z tohoto místa se musí odstranit v sedaci (tzn. v mírné, šetrné anestezii). Jednou injekcí se pacient uvede do sedace, druhou injekcí se účinek narkotizující látky vyruší a zvíře odchází domů. Odborné stomatologické ošetření nelze nahradit oškrábáním zubního kamene ručně bez použití anestetik, jak je nabízeno např. v psích salonech. Seškrábání z dostupných plošek zubů je pouze kosmetickou úpravou, nepostihuje základní zdravotní problém. Další problematickou nabídkou je domácí odstraňování zubního kamene ultrazvukem určeným pro lidi. Tento přístroj není chlazený vodou, člověk ho použije na určité místo jen zlomek vteřiny a přechází na další zub. Toto nelze dodržovat u zvířat vzhledem k charakteru zubního kamene (hlavně u psů). Při setrvávání sondy na sklovině o pár vteřin déle hrozí

poškození dřeviny zubu vzniklým teplem a následně odumrtí zubu, o bolesti pro zvíře ani nemluvě. Opět nelze bez anestezie postihnout základní problém, kterým je plak mezi dásní a citlivým krčkem zubu.

Zubní péči nově nabízí veterinární ordinace u kostela, Dlouhá 48. Nutno se předem objednat na e-mailu irpack@seznam.cz nebo telefonicky na čísle **541 216 022** v pracovní dny v čase 14:00–17:00 hodin.

MVDr. Iva Mášková, veterinární ordinace Dlouhá 48, Veverská Bítýška

SERVIS a OPRAVA NOTEBOOKŮ a POČÍTAČŮ

Diagnostika ZDARMA! Vyzvednutí u Vás.
Rozumné ceny, rychle a spolehlivě,
25 let praxe.

Bednář, tel.: **608 880 107**

PŘISTAVENÍ AŽ K VÁM DOMŮ

PŮJČOVNA - DODÁVKA L2H2
MINIBAGR, PRÁCE MINIBAGR 0,8 t.
ZAHRADNÍ RIDER
AUTODOPRAVA

☎ **603 411 014** ✉ pujcovna.bityska@seznam.cz

invia

Máme
dovolenou
pro každého

Nová pobočka
Kuřim

- ✓ zájezdy
- ✓ ubytování
- ✓ letenky
- ✓ last minute
- ✓ first minute
- ✓ exotika
- ✓ eurovíkendy
- ✓ lyžařské pobyty

**Léto 2024
v prodeji!**

📍 Tyršova 2101/58a, Kuřim

☎ 728 688 971 ✉ kurim@invia.cz

REALITY SEDLÁKOVÁ

REALITY SEDLÁKOVÁ

– VÁŠ SOUSED V REALITÁCH

18 let zkušeností v oblasti realit

POTŘEBUJETE PRODAT DŮM, BYT,
CHATU NEBO JINOU NEMOVITOST?

**Obrat'te se na makléře znalého
Vaší lokality.**

- právní servis pro prodávající zdarma – kupní smlouvy, návrhy na vklad, listy vlastnictví, výmaz věcných břemen, darovací smlouvy apod. (zdarma také veškeré poplatky na katastrálním úřadě)
- právní servis pro pronajímatele zdarma – nájemní a podnájemní smlouvy, předávací protokoly
- finanční poradenství – hypoteční úvěry, pojištění apod.
- ocenění nemovitostí (dědické řízení, tržní ocenění apod.), znalecký posudek
- zajištění průkazu energetické náročnosti budovy (PENEB)
- příprava nemovitostí k prodeji a jejich prezentace – profesionální fotografie a videa i za pomoci dronu, home staging, 3D projekce a skenování, inzerce na realitních portálech
- úklid, vyklízení a stěhování

tel.: +420 604 737 200

e-mail: info@reality-sedlakova.cz

www.reality-sedlakova.cz

PŘIJĎTE SI VYBRAT
VÁŠ NOVÝ VŮZ.

BMW RENOCAR BRNO - ČESKÁ.

Těšíme se na Vaši návštěvu!
Team Renocar

BMW Renocar Brno - Česká

Česká 385
664 31 Lelekovice
+420 518 141 144

renocar_ceska@renocar.cz

Otevřeno:
PO - PÁ: 7:00 - 17:00

OBJEVTE PRÉMIOVÉ SLUŽBY ZNAČKY BMW NEDALEKO OD VÁS.

Prémiové vozy za exkluzivní ceny:

Vyberte si z našeho širokého výběru nových a ojetých vozů BMW za exkluzivní ceny. Nabízíme pouze prověřené vozy s nízkým nájezdem kilometrů a s kompletní servisní historií.

Autorizovaný servis BMW a MINI:

Servis s osobním přístupem a profesionální péčí o Váš vůz.

FAST LANE:

Rychloservis pro vozy BMW. Pokud máte málo času, využijte naši službu FAST LANE. Nabízíme rychlé a efektivní opravy běžných závad, výměnu oleje a další servisní úkony bez objednání.

BMW FIT servis:

Speciální servisní program pro vozy BMW starší 5 let. Nabízíme komplexní servisní prohlídky za zvýhodněné ceny a s použitím originálních dílů BMW.

AAA BYTY.CZ
BYTY • DOMY • POZEMKY

Mgr. Jiří Hrdina **AAAByty.cz**

osobní poradce
v realitních službách

- 12 let praxe v oboru a více než 250 prodaných či pronajatých nemovitostí
- zprostředkování prodeje bytů, domů, pozemků
- aukce nemovitostí
- výkup nemovitostí i spoluvlastnických podílů

telefon: **601 560 217**

e-mail: **jiri.hrdina@aaabyty.cz**

V Zahradách 798
664 71 Veverská Bítýška

Nebojte se zeptat!